

KRAJOWY URZĄD PRACY
CENTRUM METODYCZNE INFORMACJI
I PORADNICTWA ZAWODOWEGO

**SYSTEM SZKOLENIA, KSZTAŁCENIA
I PORADNICTWA ZAWODOWEGO
W KRAJACH EUROPY**

FRANCJA

KRAJOWY URZĄD PRACY

Departament Szkolenia Kadr
ul. Tamka 1, 00-349 Warszawa

Zeszyty informacyjno-metodyczne doradcy zawodowego – zeszyt 18

Tłumaczenie:
Małgorzata Karasowska

Opracowanie wersji polskiej:
Grażyna Morys-Gieorgica

Redakcja:
Grażyna Morys-Gieorgica
Agnieszka Pyszczak

Projekt okładki:
Elżbieta Piwowarczyk

© Copyright by Krajowy Urząd Pracy, Warszawa 2001

Wydawca:
Krajowy Urząd Pracy
ul. Tamka 1, 00-349 Warszawa
tel. 836 71 86

ISBN 83-86313-90-0

Publikacja współfinansowana ze środków Programu Leonardo da Vinci

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
WPROWADZENIE	9
A. ŹRÓDŁA INFORMACJI DLA PRAKTYKÓW PORADNICTWA	11
A.1. INFORMACJE WSTĘPNE	11
A.1.1. Narodowe Centra Zasobów Poradnictwa Zawodowego	11
A.1.2. Inne punkty kontaktowe oraz źródła informacji dla praktyków poradnictwa	12
A.2. SŁUŻBY PUBLICZNE	14
A.2.1. Ministerstwo Edukacji Narodowej	14
A.2.2. Ministerstwo Zatrudnienia i Solidarności oraz Publiczna Służba Zatrudnienia	14
B. EDUKACJA I SZKOLENIE MŁODZIEŻY	15
B.1. SPOJRZENIE OGÓLNE	15
B.2. NAUKA OBOWIĄZKOWA	16
B.2.1. Struktura i czas trwania	16
B.2.2. Oceny i dyplomy	17
B.2.3. Rodzaje instytucji edukacyjnych	17
B.3. SZKOLNICTWO WYŻSZE ŚREDNIE	17
B.3.1. Licea Ogólnokształcące i Techniczne	18
B.3.2. Licea zawodowe	18
B.3.3. Ocenianie i egzaminy	19
B.4. POCZĄTKOWA EDUKACJA ZAWODOWA I SZKOLENIA	19
B.4.1. Kwalifikacje	19
B.4.2. Ścieżki kształcenia	20
B.4.2.1. Kształcenie zawodowe w ramach systemu edukacji	20
B.4.2.2. Kształcenie przemienne	20
B.4.2.3. Wstępne szkolenie zawodowe młodzieży nie posiadającej kwalifikacji	21

B.5. SZKOLNICTWO WYŻSZE.....	22
B.5.1. Typy instytucji i ścieżki kształcenia.....	22
B.5.1.1. Krótkie formy kształcenia zawodowego na poziomie wyższym	22
B.5.1.2. Szkolnictwo wyższe wieloletnie	23
B.5.2. Możliwości przenoszenia się z jednej uczelni na drugą	26
B.5.3. Studenci zagraniczni	26
B.6. EDUKACJA I SZKOLENIA ZAWODOWE DLA OSÓB NIEPELNOOSPRAWNYCH FIZYCZNIE I UMYSŁOWO	28
B.6.1. Poradnictwo zawodowe i wsparcie finansowe dla osób ze specjalnymi potrzebami	28
B.6.2. Usługi edukacyjne dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami	28
B.6.3. Źródła informacji o kształceniu i szkoleniach zawodowych	28
B.7. NAUCZANIE NA ODLEGŁOŚĆ	29
B.8. NAUCZANIE JĘZYKA CUDZOZIEMCÓW	30
B.8.1. Nauczanie języka francuskiego	30
B.8.2. Nauczanie i szkolenie w zakresie innych języków obcych.....	30
C. KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE DOROSŁYCH.....	32
C.1. EDUKACJA OGÓLNA	32
C.2. DOSTĘP DO SZKÓŁ WYŻSZYCH	32
C.2.1. Specjalne kursy i procedury umożliwiające dostanie się na wyższą uczelnię.....	32
C.2.2. Studia wyższe dla dorosłych	33
C.3. KSZTAŁCENIE ZAWODOWE DOROSŁYCH.....	34
C.4. MOŻLIWOŚCI URLOPU SZKOLENIOWEGO	35
C.5. GŁÓWNE ŹRÓDŁA INFORMACJI.....	35
D. USŁUGI W ZAKRESIE PORADNICTWA ZAWODOWEGO.....	36
D.1. SŁUŻBY PORADNICTWA ZAWODOWEGO I PRAKTYCY PORADNICTWA.....	36
D.2. GŁÓWNE ŹRÓDŁA MATERIAŁÓW W ZAKRESIE PORADNICTWA ZAWODOWEGO.....	38
D.3. INSTYTUCJE KSZTAŁCĄCE I BADAWCZE DLA PORADNICTWA ZAWODOWEGO.....	39
D.4. STOWARZYSZENIE FRANCUSKICH PSYCHOLOGÓW- -DORADCÓW ORIENTACJI ZAWODOWEJ.....	40

E. ORGANIZACJE ZAANGAŻOWANE W TRANSNARODOWĄ EDUKACJĘ, SZKOLENIA I POŚREDNICTWO PRACY	41
E.1. INSTYTUCJE KOORDYNUJĄCE PROGRAMY UNII EUROPEJSKIEJ	41
E.2. KRAJOWE PUNKTY KONTAKTOWE SIECI EUROPEJSKIEJ	42
F. RYNEK PRACY.....	44
F.1. ZAROBKI	44
F.1.1. Zarobki minimalne	44
F.1.2. Wynagrodzenia praktykantów i stażystów	44
F.2. SŁUŻBY ZATRUDNIENIA.....	45
F.2.1. Publiczne Służby Zatrudnienia.....	45
F.2.2. Inne instytucje zajmujące się zatrudnieniem.....	46
F.3. PRACA CZASOWA I SEZONOWA	46
F.3.1. Praca czasowa.....	46
F.3.2. Praca sezonowa	47
F.3.3. Staże zawodowe	47
ANEKSY	48

WSTĘP

Centrum Metodyczne Informacji i Poradnictwa Zawodowego prezentuje Państwu kolejny numer „Zeszytów informacyjno-metodycznych doradcy zawodowego”.

Zeszyt ten jest poświęcony systemom kształcenia, szkolenia i poradnictwa zawodowego we Francji. Jak wiadomo francuskie instytucje kształcące są w centrum zainteresowania wielu Polaków. Mamy nadzieję, że zawarte w tym zeszycie wiadomości pozwolą Państwu na ułatwienie dostępu do potrzebnych informacji wszystkim zainteresowanym francuskim rynkiem edukacyjnym.

Materiał ten w wersji angielskiej jest dostępny na stronach internetowych: <http://www.euroguidance.org.uk>.

EUROPEJSKI PODRĘCZNIK DLA DORADCÓW ZAWODOWYCH FRANCJA

WPROWADZENIE

Republika Francuska obejmuje, oprócz terytorium metropolitalnego, Departamenty Zamorskie (DOM) i Terytoria Zamorskie (TOM).

Francja metropolitalna obejmuje **Francję, Korsykę** i kilka wysp przybrzeżnych. Jest podzielona na 21 regionów i 96 departamentów.

Cztery **Departamenty Zamorskie** wchodzą w skład Unii Europejskiej, są to wyspy: **Martynika** i **Gwadelupa** w Indiach, **Francuska Gujana** na kontynencie południowoamerykańskim oraz wyspa **Reunion** na Oceanie Indyjskim.

Terytoria Zamorskie, które nie należą do Unii Europejskiej, to: **Francuska Polinezja, Nowa Kaledonia**, wyspy **Wallis i Futuna** na Pacyfiku, wyspa **Mayotte** na Oceanie Indyjskim oraz archipelag **St Pierre et Miquelon** – Nowa Funlandia.

Powierzchnia: 549 000 km² (Francja metropolitalna)

Ludność: 58 milionów

Gęstość zaludnienia: 107 mieszkańców/km²

Język narodowy i mniejszości językowe

Język francuski jest używany przez mieszkańców całego terytorium. W pewnych regionach język francuski współistnieje z innymi lokalnymi językami. Głównymi regionalnymi językami są: bretoński, baskijski, alzacki i korsykański. Dialekt germański jest używany na północy Departamentu Lorraine, flamandzki – na północy Francji, blisko granicy belgijskiej, a dialektem katalońskim posługują się mieszkańcy wschodnich Pirenejów.

Grupy imigrantów posługują się własnymi językami narodowymi. Najbardziej rozpowszechnionym językiem jest arabski (kraje Maghrebu).

Walutą narodową jest frank francuski, który dzieli się na centymy.

A. ŹRÓDŁA INFORMACJI DLA PRAKTYKÓW PORADNICTWA

A.1. INFORMACJE WSTĘPNE

A.1.1. Narodowe Centra Zasobów Poradnictwa Zawodowego (Centres Nationaux de Ressources pour l'Orientation Professionnelle – CNROP)

Francja posiada podwójną sieć Narodowych Centrów Zasobów Orientacji Zawodowej. Pierwsza jest administrowana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, druga przez Ministerstwo Zatrudnienia i Solidarności.

- **Sieć podlegająca Ministerstwu Edukacji Narodowej**

Do zadań centrów wchodzących w skład tej sieci należy udzielanie obywatelom francuskim i cudzoziemcom informacji dotyczącej ponadnarodowej mobilności w dziedzinie studiów, szkoleń oraz praktyk zawodowych. Informacje dotyczące innych krajów europejskich są przekazywane przez Centra Informacji i Orientacji (CIO), które nazywane są „pośrednikami Europy”. Centra takie działają w regionach. Każde Centrum utrzymuje kontakty z odpowiednim partnerem w danej grupie państw członkowskich i odpowiada przede wszystkim na pytania szczególnie związane z tymi krajami.

Istnieją cztery Narodowe Centra Zasobów Poradnictwa Zawodowego (Centres Nationaux de Ressources pour L'Orientation Professionnelle – CNROP) działające w ramach Ministerstwa Edukacji Narodowej:

Centrum Informacji i Poradnictwa Zawodowego (CIO) Haguenau (Dystrykt edukacyjny – Strasbourg).

Specjalizuje się w krajach: Niemcy, Austria, Luksemburg.

Centrum Informacji i Poradnictwa Zawodowego (CIO) La Madeleine (Dystrykt edukacyjny – Lille).

Specjalizuje się w krajach: Belgia, Irlandia, Wielka Brytania.

Centrum Informacji Międzynarodowej w Lyonie.

Specjalizuje się w krajach: Dania, Finlandia, Islandia, Norwegia, Niderlandy, Szwecja

Centrum Informacji i Poradnictwa Zawodowego (CIO) Marseille 2.

Specjalizuje się w krajach: Hiszpania, Grecja, Włochy, Portugalia.

- **Sieć podlegająca Ministerstwu Zatrudnienia i Solidarności**

Sieć ta łączy cztery Interinstytucjonalne Centra Bilansu Kompetencji (Centres Interinstitutionnels de Bilan de Compétences – CIBC), które mieszczą

się w tych samych miastach i regionach jak Centra Ministerstwa Edukacji Narodowej. Specjalizują się one w tych samych grupach państw. Ich główne działania dotyczą mobilności pracowników, w szczególności obejmują one ewaluację ich kompetencji.

Tymi ośrodkami są:

- Interinstytucjonalne Centrum Bilansu Kompetencji (CIBC) w Strasbourgu,
- Interinstytucjonalne Centrum Bilansu Kompetencji (CIBC) w Lille,
- Interinstytucjonalne Centrum Bilansu Kompetencji (CIBC) w Lyonie,
- Interinstytucjonalne Centrum Bilansu Kompetencji (CIBC) w Marsylii.

A.1.2. Inne punkty kontaktowe oraz źródła informacji dla praktyków poradnictwa

- **Krajowe Biuro Informacji o Kształceniu i Zawodach (ONISEP) (Office National d'Information sur les Enseignements et les Professions)**
Wydawca publikacji z zakresu poradnictwa zawodowego, podlega Ministerstwu Edukacji Narodowej.
Punkt kontaktowy: Misja Europy (Mission Europe).
- **Krajowe Centrum Instytucji Uniwersyteckich i Edukacyjnych (Centre National des Oeuvres Universitaires et Scolaires)**
Świadczy usługi publiczne w imieniu Ministerstwa Edukacji Narodowej, w szczególności jest odpowiedzialne za obsługę obcokrajowców otrzymujących stypendium oraz za udzielanie informacji studentom zagranicznym, którzy chcą studiować we Francji.
- **Centrum Informacji (Centre Inffo):** centrum specjalizujące się w udzielaniu informacji dla osób pracujących i kontynuujących naukę.
- **Krajowa Agencja ds. Zatrudnienia (ANPE – Oddział międzynarodowy (L' Agence Nationale pour L'Emploi – ANPE Internationale)**
- **Centrum Informacji i Dokumentacji Młodzieży – CIDJ (Centre d'Information et de Documentation Jeunesse – CIDJ)**
Podlega Ministerstwu Młodzieży i Sportu. Udziela informacji o możliwościach spędzania wolnego czasu, sporcie, kulturze, nauce i szkoleniach. Udostępnia swoje usługi w centralnej siedzibie w Paryżu oraz w ośrodkach krajowej sieci Centrów Informacyjnych dla Młodzieży (Centres d' Information Jeunesse – CIJ).
- **Biuro Migracji Międzynarodowych (Office des Migrations Internationales – OMI)**
Instytucja publiczna zajmująca się aplikacją polityki rządu w dziedzinie migracji i wspieraniem obywateli francuskich pracujących za granicą. Siedzibą instytucji jest Paryż, oddziały regionalne znajdują się w Lille, Lyonie, Marsylii, Strasbourgu i Tuluzie.

- **Centrum Studiów i Badań nad Kwalifikacjami**
(Centre d'Etudes et de Recherche sur les Qualifications – CEREQ).
- **Serwis Informacji Rządowej** udziela informacji o polityce francuskiego rządu we wszystkich dziedzinach.
- **Centrum Międzyresortowe Informacji Administracyjnej**
(Centre Interministériel de Renseignements Administratifs – CIRA)

33 (0)1 40 01 11 01 – telefoniczne informacje o różnych zagadnieniach administracji publicznej oraz przepisy we wszystkich dziedzinach.

POZIOM REGIONALNY

1. Informacje dotyczące edukacji oraz pierwszego etapu kształcenia zawodowego można uzyskać w następujących instytucjach:

- **Rektoraty** – lokalne przedstawicielstwa Ministerstwa Edukacji Narodowej – Serwis Informacji Akademickiej i Poradnictwo.
(Service Académique d'Information et d'Orientation – SAIO).
- **Centralne Biuro Służb Poradnictwa w regionach.**

2. W sprawach szkoleń dla dorosłych:

- **Centrum Informacji** dotyczących możliwości kontynuowania nauki; adresy można otrzymać w Centrum Informacyjnym (CARIF).
- **Rektorat** – Oddział dla kontynuujących naukę (DAFCO).

3. W sprawach związanych z pobytem studentów, zakwaterowaniem oraz nauką języka francuskiego:

- **Regionalne Centrum Informacji dla studentów ds. opieki społecznej (ROUS).**

4. W sprawach związanych z zatrudnieniem:

- **Krajowa Agencja ds. Zatrudnienia (ANPE)** – Lokalna Agencja Zatrudnienia.
- **Regionalne Biura Ministerstwa Zatrudnienia i Solidarności (DRTEFP).**

A.2. SŁUŻBY PUBLICZNE

A.2.1. Ministerstwo Edukacji Narodowej

Ministerstwo Edukacji Narodowej, – Oddział ds. stosunków międzynarodowych i współpracy – DRIC B.3,
173, Boulevard Saint Germain
F-75006 PARYŻ,
tel.: 33 (0)1 40 65 73 45

A.2.2. Ministerstwo Zatrudnienia i Solidarności oraz Publiczna Służba Zatrudnienia

- **Ministerstwo Zatrudnienia i Solidarności – Delegatura ds. Zatrudnienia i Szkolenia Zawodowego**
7 Square Max Hymans
75741 Paryż Cedex 15
Tel.: 33 (0)1 44 38 38 38 Fax: 33 (0)1 44 38 34 06
- **Krajowa Agencja ds. Zatrudnienia (ANPE) – Dyrektoriat Generalny (Centrala),**
- **Biuro Międzynarodowe Krajowej Agencji ds. Zatrudnienia (ANPE).**

B. EDUKACJA I SZKOLENIE MŁODZIEŻY

B.1. SPOJRZENIE OGÓLNE

Pomimo podejmowanych inicjatyw zdecentralizowania systemu edukacji w dalszym ciągu jest on w pewnym stopniu scentralizowany. Ścieżki kształcenia, programy edukacyjne, dyplomy, rekrutacja i szkolenie wykładowców oraz pedagogów odpowiedzialnych za edukację dzieci są organizowane na poziomie krajowym.

System edukacji jest organizowany:

- Na **poziomie narodowym** przez Ministerstwo Edukacji Narodowej,
- Na **poziomie regionalnym** przez Rektoraty (tj. lokalne filie Ministerstwa Edukacji Narodowej). Terytoria zarządzane przez Rektoraty nazywane są Akademiemi (Regiony Edukacyjne). Oprócz kilku wyjątków tereny podległe Akademii stanowią jednocześnie obszar regionu. Każda Akademia nosi nazwę stolicy danego regionu (np. Akademia Rennes, Akademia Bordeaux...),
- Na **poziomie Departamentów** przez władze Departamentu ds. edukacji.

Na wszystkich poziomach systemu edukacyjnego system publiczny, bezpłatny i świecki, współistnieje z systemem szkolnictwa prywatnego, który jest często wspierany i to w znacznym stopniu przez państwo. Jednak większość uczniów i studentów uczęszcza do placówek państwowych.

System edukacyjny funkcjonuje na trzech poziomach:

I. Szkolnictwo podstawowe

Edukacja podstawowa rozpoczyna się w przedszkolach (écoles maternelles).

Zapisy do przedszkola nie są obowiązkowe. Dzieci w grupie wiekowej od 2 do 6 lat mogą korzystać z przedszkoli. Większość czterolatków i prawie wszystkie pięcioletki uczęszcza do przedszkola. Przedszkola działające w ramach sektora publicznej edukacji państwowej są bezpłatne.

Nauka w szkołach podstawowych jest obowiązkowa i trwa 5 lat.

II. Szkolnictwo średnie

Szkolnictwo na poziomie średnim zorganizowane jest dwupoziomowo, dzieli się na:

- **kolegia** (collèges),
- **licea** (Lycées).

Collège – jest drugim etapem obowiązkowej edukacji, trwa 4 lata i jest zorganizowany według jednolitego wzorca.

Lycée – czyli wyższa szkoła średnia (liceum).

Szkoły tego typu są nieobowiązkową formą kształcenia na poziomie wyższym średnim, ale korzysta z nich zdecydowana większość młodzieży.

Młodzież ma do wyboru trzy rodzaje tych szkół:

- **Lycée d'enseignement général**, czyli liceum ogólnokształcące,
- **Lycée technologique** – liceum techniczne.
- **Lycée professionnel** – liceum zawodowe.

W zależności od profilu liceum nauka trwa 2, 3 lub 4 lata.

III. Szkolnictwo wyższe

Naukę na uniwersytecie można kontynuować na wydziałach: np. inżynierii, zarządzania, nauk weterynaryjnych... lub na innych uczelniach, np. szkoły artystyczne, szkoły pielęgniarstwa czy szkoły pracowników socjalnych.

B.2. NAUKA OBOWIĄZKOWA

B.2.1. Struktura i czas trwania

Edukacja jest obowiązkowa w grupach wiekowych 6–16 lat. Odbывается ona w szkołach podstawowych (école élémentaire) i jest kontynuowana w szkołach średnich – gimnazjum (collège).

Szkoła podstawowa (école élémentaire)

Począwszy od 6 roku życia uczęszczanie do szkoły jest obowiązkowe; nauka trwa 5 lat i wszystkich uczących się obowiązuje taki sam program nauczania. Zazwyczaj naukę w klasie prowadzi jeden nauczyciel.

Pięcioletnia nauka w szkole podstawowej nosi odrębne nazwy odpowiednio:

- 1 rok nauki kurs przygotowawczy (CP – cours préparatoire),
- 2 rok nauki kurs podstawowy (CE1 – cours élémentaire 1ère année),
- 3 rok nauki kurs podstawowy (CE2 – cours élémentaire 2ème année),
- 4 rok nauki kurs średni (CM1 – cours moyen 1ère année),
- 5 rok nauki kurs średni (CM2 – cours moyen 2ème année).

Collège

Uczniowie rozpoczynają naukę w collège w wieku 11/12 lat. Edukacja na tym poziomie trwa 4 lata. Cyfry określające poszczególne klasy gimnazjum są ponumerowane w odwrotnej chronologii:

- 6 rok nauki 1 rok nauki w szkole średniej,
- 5 rok nauki 2 rok nauki w szkole średniej,

- 4 rok nauki 3 rok nauki w szkole średniej,
- 3 rok nauki 4 rok nauki w szkole średniej.

W klasach 6 i 5 uczniowie otrzymują jednakowe wykształcenie, lecz w przeciwieństwie do szkoły podstawowej każdy przedmiot jest prowadzony przez innego nauczyciela. Istnieje jednak możliwość dokonania wyboru jednego z języków obcych.

W klasach 4 i 3 można dokonać wyboru innych przedmiotów, takich jak np. nauka drugiego współczesnego języka obcego lub języka starożytnego (najczęściej łaciny). Mniejsza część uczniów collège dokonuje wyboru nauki o profilu technicznym (w klasach 4 i 3). Nauka w tych klasach opiera się w dużym stopniu na praktycznych zajęciach uwzględniających kierunki wybrane przez uczniów.

B.2.2. Oceny i dyplomy

W szkole podstawowej stosowana jest skala ocen od 0 do 10; w szkole średniej – od 0 do 20. Po ukończeniu szkoły podstawowej nie ma żadnych egzaminów i selekcji przy przejściu do szkoły średniej. Po ukończeniu 3 klasy szkoły średniej uczniowie zdają egzamin i otrzymują świadectwo ukończenia szkoły obowiązkowej (Diplôme National du Brevet).

Nauka może być kontynuowana w liceach: ogólnokształcącym i technicznym (Lycée d'Enseignement Général et Technologique – LEGT) lub w liceach zawodowych (Lycée Professionnel – LP) lub poprzez naukę praktyczną zawodu.

B.2.3. Rodzaje instytucji edukacyjnych

Występują trzy rodzaje instytucji edukacyjnych:

- publiczne instytucje edukacyjne, laickie i bezpłatne, do których uczęszcza większość uczącej się młodzieży,
- prywatne instytucje edukacyjne <sous contrat>, przeważnie katolickie, w dużym stopniu wspierane i podlegające władzom państwowym. Wysokość opłat za szkołę jest bardzo racjonalna. Do tego typu szkół uczęszcza około 20% uczniów,
- prywatne instytucje edukacyjne <hors contrat> (działające bez wsparcia władz państwowych), całkowicie finansowane z czesnego płaconego przez rodziny uczniów. Do tego typu szkół uczęszcza niewielu uczniów.

B.3. SZKOLNICTWO WYŻSZE ŚREDNIE (L'ENSEIGNEMENT SECONDAIRE SUPERIEUR)

Szkolnictwo wyższe średnie obejmuje: **licea ogólnokształcące i techniczne** (Lycées d'Enseignement General et Technologique – LEGT) oraz **licea zawodowe** (Lycées Professionnels).

B.3.1. Licea Ogólnokształcące i Techniczne (Lycées d'Enseignement Général et Technologique)

Do szkół tego typu uczęszcza większość uczniów po 3 klasie collège. Nauka w liceum trwa 3 lata. Każdy rok nosi inną nazwę:

I rok – Seconde, II rok – Première oraz III rok – Terminale. Seconde obejmuje naukę na poziomie ogólnym z różnych przedmiotów (lingwistyka, sztuka, technika...). Natomiast drugi i ostatni rok nauki uczniowie przeznaczają na przygotowanie się do egzaminu dojrzałości (Baccalauréat – nazywany „bac”) na poziomie ogólnokształcącym lub technicznym.

Baccalauréat ogólny (matura ogólna)

Uczniowie mogą wybrać następujące specjalizacje nazywane „séries”:

- literacką (L),
- z nauk przyrodniczych i ścisłych (S – scientifique),
- ekonomii i nauk społecznych (ES).

Prawie wszyscy posiadający maturę ogólną (bac général) kontynuują naukę na wyższych uczelniach.

Baccalauréat technologique (świadectwo dojrzałości w zakresie technicznym)

Możliwe są następujące specjalizacje:

- nauki przemysłowe i technika (STI),
- usługi w dziedzinie nauki i techniki (STT), z uwzględnieniem 7 przedmiotów oraz fakultatywnych nauk stosowanych,
- nauki chemiczne (laboratorium) i technologia (STL),
- zdrowie i opieka społeczna (SMS),
- hotelarstwo,
- muzyka i taniec,
- dwa typy egzaminu dojrzałości w dziedzinie rolnictwa: nauka i technologia żywienia (STPA), agronomia, nauka i technologia środowiska (STAE).

Po ukończeniu szkoły większość absolwentów kontynuuje naukę w szkołach wyższych, pomimo że posiadają już świadectwo zawodowe (połączenie wykształcenia ogólnego i nauki przedmiotów zawodowych).

B.3.2. Licea zawodowe

Ten typ szkół zapewnia studentom pełne ogólnokształcące i zawodowe wykształcenie, kończące się:

- otrzymaniem dyplomu studiów zawodowych (BEP – Brevet d'Etudes Professionnelles) po odbyciu 2 letniej nauki lub
- certyfikatu umiejętności zawodowych (CAP – Certificat d'Aptitude Professionnelle), także po dwóch latach nauki.

Z wyjątkiem kilku rzadkich przypadków licea zawodowe oferują kształcenie we wszystkich sektorach zawodowych. Chociaż dyplom (BEP) jest tak zaprojektowany, aby umożliwić absolwentom wejście na rynek pracy zaraz po ukończeniu nauki, to jednak młodzi ludzie coraz częściej kontynuują naukę na wyższych uczelniach.

B.3.3. Ocenianie i egzaminy

Skala ocen we wszystkich wyższych szkołach średnich (liceach) wynosi od 0 do 20. Skala ta jest przestrzegana we Francji bardzo rygorystycznie i jest odmienna od stosowanych w innych krajach.

Dokonany przez kandydata wybór odpowiedniej ścieżki nauczania (na każdym poziomie) musi zostać zatwierdzony przez Radę Klasy (conseil de classe). Istnieje możliwość odwołania się od decyzji nauczycieli.

Egzamin dojrzałości składa się z pisemnych i ustnych testów z większości nauczanych przedmiotów. Kandydat zdaje egzamin pod warunkiem, że ma średnią 10 lub więcej punktów. Uzyskanie przeciętnej ocen równej 12 pozwala na otrzymanie wyróżnienia „Zdał dość dobrze” (Assez bien), średnia = 14 – „Zdał dobrze” (Bien), zaś uzyskanie średniej 16 – „Zdał bardzo dobrze” (Très bien).

Każdego roku egzamin dojrzałości zdaje około 70% kandydatów. Ci, którzy nie zdali egzaminu, w większości przypadków powtarzają rok.

B.4. POCZĄTKOWA EDUKACJA ZAWODOWA I SZKOLENIA

B.4.1. Kwalifikacje

We Francji istnieje ogromna różnorodność kwalifikacji zawodowych. Z małymi wyjątkami przeważnie noszą podobną nazwę we wszystkich sektorach zawodowych.

Główne rodzaje dyplomów:

- **CAP (Certificat d'Aptitude Professionnelle)** – certyfikat ukończenia szkolenia zawodowego (z określeniem wąskiej specjalizacji). Przygotowanie do uzyskania tego dyplomu trwa dwa lata po ukończeniu obowiązkowej nauki w liceum zawodowym lub poprzez praktykę w zawodzie.
- **BEP – (Brevet d' Etudes Professionnelles)** – jest to świadectwo liceum zawodowego. Jest to dyplom o szerszym zakresie niż CAP, lecz na tym samym poziomie. W liceum zawodowym przygotowanie do egzaminu trwa ponad dwa lata.
- **Maturę zawodową (Baccalauréat Professionnel)** uzyskują kandydaci w dwa lata po uzyskaniu BEP lub CAP w liceach zawodowych lub poprzez praktykę zawodową.
- **Maturę o profilu technicznym (Baccalauréat Technologique)** uzyskuje się po trzech latach nauki w wyższych średnich szkołach ogólnokształcących i technicznych.

Coraz rzadziej są one traktowane jako dyplomy zawodowe i obecnie coraz częściej traktuje się je jako etap prowadzący do wyższej szkoły zawodowej.

- **Dyplom Zawodowy (Brevet Professionnel) i dyplom mistrzowski (Brevet de Maîtrise)** można uzyskać dopiero po ukończeniu nauki na poziomie CAP lub BEP i odbyciu praktyki zawodowej.
- **Dyplom wykwalifikowanego technika (BTS – Brevet de Technicien Supérieur)**, dyplom specjalistyczny proponowany przez licea (lycées), można uzyskać w dwa lata po otrzymaniu baccalauréatu w liceum.
- **Dyplom uniwersytecki techniczny (DUT – Diplôme Universitaire de Technologie)** – dyplom ukończenia dwuletniego kształcenia zawodowego jest oferowany przez specjalne Instytuty szkolnictwa wyższego.
Te dwa ostatnio wymienione dyplomy stanowią część nauki na uczelniach.

B.4.2. Ścieżki kształcenia

B.4.2.1. Kształcenie zawodowe w ramach systemu edukacji

Patrz powyżej § B.3.1 i B.3.2.

Procentowo jest to jedna z głównych form kształcenia początkowego dla młodych ludzi, dotyczy prawie wszystkich sektorów (przemysł, rzemiosło, biznes, budownictwo, rolnictwo, kwestie społeczne, hotelarstwo, zaopatrzenie w żywność itd.).

Ministerstwo Edukacji Narodowej lub Ministerstwo Rolnictwa (dla tych dziedzin, które podlegają temu resortowi) opracowują – na poziomie krajowym – programy szkoleniowe oraz wyznaczają i określają odpowiednie dyplomy otrzymywane po ukończeniu danego etapu nauki. Programy szkoleniowe i wzory dyplomów są następnie opiniowane i akceptowane przez Komisję Konsultantów Zawodowych (CPC – Commissions Professionnelles Consultatives). Są one regularnie przeglądane i recenzowane. Dyplomy otrzymują absolwenci po zdaniu końcowego egzaminu przed komisją egzaminatorów reprezentujących odpowiednie zawody zgodne z kierunkiem studiów.

Obowiązkowym elementem kursu są staże w przedsiębiorstwach. Jest to szczególnie ważne w przypadku dwuletniej nauki przygotowującej do zawodowego egzaminu dojrzałości – baccalauréatu (trwają one 8 tygodni w ciągu roku).

B.4.2.2. Kształcenie przemienne (Formations en alternance)

Ta forma kształcenia odbywa się głównie poprzez praktyczną naukę zawodu (praktykę zawodową) lub podpisanie kontraktów. Te dwie formy kształcenia mają wiele wspólnych elementów, lecz istnieje pewna różnica pomiędzy nimi: praktyczna nauka zawodu przygotowuje młodych ludzi do uzyskania Dyplomu egzaminu państwowego (Diplôme d'Etat), podczas gdy kontrakt kwalifikacyjny, niekoniecznie kończący się uzyskaniem dyplomu, przygotowuje absolwentów do uzyskania uznawanych w kraju kwalifikacji zawodowych.

Te formy kształcenia trwają dwa lata lub dłużej – w przypadku praktycznej nauki zawodu, lub od 6 miesięcy do dwóch lat w przypadku kontraktów kwalifikacyjnych.

W obu przypadkach uczestnik szkolenia podpisuje kontrakt z zakładem pracy, w którym spędza 75% czasu na szkolenie, a 25% czasu (czasem więcej) jest poświęcone na zajęcia teoretyczne w centrach szkoleniowych (Centre de Formation d'Apprentis – CFA).

Wysokość wynagrodzenia dla młodzieży uczącej się zawodu w tych formach szkolenia określana jest w przepisach prawnych i stanowi procent minimalnego gwarantowanego wynagrodzenia (SMIC). Zależy ono od wieku młodego człowieka i wzrasta po każdym 6 miesiącach trwania nauki.

Od dłuższego czasu można zauważyć pewien rozwój tej formy praktycznej nauki zawodu w takich dziedzinach jak rzemiosło i handel, ale ograniczonej jedynie do bazowych kwalifikacji. W ostatnich latach jednak istnieje nieoficjalny trend do wzrostu liczby młodych ludzi, którzy podejmują naukę w tej właśnie formie. Ten rodzaj szkolenia zawodowego rozszerza się na nowe sektory zawodowe, co tworzy nowe ścieżki kształcenia i podwyższania kwalifikacji zawodowych.

Obecnie istnieje możliwość szkolenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych na wszystkich poziomach nauczania przy zastosowaniu praktyk zawodowych w zakładach pracy. Jednak w dalszym ciągu niewielu młodych ludzi korzysta z tej drogi.

B.4.2.3. Wstępne szkolenie zawodowe młodzieży nie posiadającej kwalifikacji

Ustawa z grudnia 1993 roku dotycząca decentralizacji szkolnictwa zawodowego uprawnia ośrodki regionalne do określania i wprowadzania w życie Regionalnego Planu Rozwoju ds. Szkolenia Zawodowego Młodzieży zarówno na poziomie wstępnym, jak i w dalszym podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.

Rady Regionalne zapewniają prawo do dalszej nauki tym wszystkim młodym ludziom, którzy opuścili szkołę i nie osiągnęli minimalnych podstawowych kwalifikacji zawodowych, wprowadzając tzw. Indywidualny Kredyt Szkoleniowy (Le Crédit Formation Individualisé – CFI).

Każdy młody człowiek może otrzymać propozycję indywidualnej ścieżki podnoszenia kwalifikacji. Ta forma szkolenia łączy w sobie poradnictwo zawodowe, wstępne szkolenie, praktyki i kontrakt szkoleniowy (patrz B.4.2.2), jak również podjęcie pracy z tzw. funduszu stanowego (Kontrakt Zatrudnienia Solidarności – Contrat Emploi Solidarité).

W niektórych regionach został opracowany nowy schemat szkoleń. Służyć ma usprawnianiu i umożliwianiu dostępu młodzieży do uzyskania zatrudnienia bez względu na fakt posiadania kwalifikacji zawodowych lub ich braku. Jednym z przykładów jest umożliwienie wszystkim młodym ludziom przeprowadzenia bilansu kompetencji.

Przedmiotem troski niektórych agencji jest problem, jak umożliwić młodym ludziom dostęp do zatrudnienia bez faworyzowania i porównywania umiejętności zawodowych różnych osób. W wyniku takiego postępowania pojawiła się ostatnio znacznie większa różnorodność szkoleniowych programów regionalnych w porównaniu z rokiem 1993, w którym została wprowadzona ustawa o decentralizacji szkolnictwa.

B.5. SZKOLNICTWO WYŻSZE

B.5.1. Typy instytucji i ścieżki kształcenia

Francuskie szkolnictwo wyższe charakteryzuje się współistnieniem licznych instytucji posiadających zróżnicowane cele i struktury organizacyjne oraz odmienne kryteria przyjęć na uczelnię.

Ta różnorodność rozciąga się na organizację studiów, ich dostępność jak również na przyznawanie różnego typu dyplomów wydawanych przez odpowiednie Ministerstwa, którym podlegają szkoły wyższe (Ministerstwo Edukacji Narodowej, ale także przez Ministerstwo Rolnictwa, Ministerstwo Przemysłu, Ministerstwo Kultury, Ministerstwo Obrony...).

We Francji istnieją dwa główne typy edukacji na poziomie wyższym: krótkie szkolenia zawodowe oraz długoterminowe studia uniwersyteckie.

B.5.1.1. Krótkie formy kształcenia zawodowego na poziomie wyższym

Nauka na takich kursach jest nastawiona na uzyskanie kwalifikacji zawodowych. Obejmują one takie dziedziny, jak: przemysł, biznes, sektory zdrowia i socjalny. Studia trwają od 2 do 3 lat, czasem dłużej. Instytucjami odpowiedzialnymi za prowadzenie tego typu kursów są:

- **Instytuty techniczne w uniwersytetach (IUT – Instituts Universitaires de Technologie)**

Kursy te kończą się otrzymaniem uniwersyteckiego dyplomu technicznego (DUT), który umożliwi absolwentom szybki awans na stanowisko kierownicze w zakładzie pracy. Przyjęć na te studia dokonuje się w drodze selekcji.

- **Wyższe kursy techniczne w liceach (Sections de Techniciens Supérieurs)**

Nauka na tych kursach kończy się uzyskaniem dyplomu technika wykwalifikowanego (BTS), który różni się od dyplomu otrzymywanego na Uniwersytecie (IUT), ponieważ kształcenie w liceum przygotowuje do zawodów o wąskiej specjalizacji. Przyjęcie do tego typu szkół jest uzależnione od posiadanego świadectwa szkolnego.

- **Szkoły specjalistyczne (Les Ecoles Spécialisées)**

Podlegają odpowiednim Ministerstwom (Zdrowia, Spraw Socjalnych, Kultury).

Szkoły te prowadzą specjalistyczne kształcenie zawodowe, np. dla pielęgniarek, pracowników socjalnych. Przyjęcia do szkół odbywają się na drodze egzaminu konkursowego lub rozmowy kwalifikacyjnej. Nauka zazwyczaj trwa od 3 do 4 lat.

B.5.1.2. Szkolnictwo wyższe wieloletnie (L'enseignement supérieur long)

Wieloletnią edukację w ramach szkolnictwa wyższego zapewniają: uniwersytety, szkoły wyższe (*grandes écoles*) i wyższe szkoły artystyczne i architektury. Istnieją istotne różnice zarówno w ścieżkach kształcenia, jak i w procedurach zapisu i konkursach.

• Uniwersytety (Les universités)

Uniwersytety zapewniają wieloletnią edukację akademicką prowadzącą do uzyskania specjalizacji i/lub jedynie przygotowującą do wykonywania zawodu. Z reguły nabór na studia uniwersyteckie prowadzony jest poprzez rejestrację kandydatów posiadających maturę. W trakcie trwania studiów odbywa się selekcja studentów. Uniwersytety proponują różnego typu kursy oraz umożliwiają otrzymanie odpowiedniego dyplomu po zdaniu egzaminu końcowego.

Uniwersytety oferują różne formy podnoszenia kwalifikacji zawodowych, które są odpowiedzią na występujące czasami trudności w dostosowaniu ścieżki kształcenia do potrzeb kandydata.

Oto główne ścieżki kształcenia zawodowego na poziomie uniwersyteckim:

„Tradycyjny” tok studiów uniwersyteckich

Nauka na uniwersytetach podzielona jest na 3 kolejne cykle, z których każdy zakończony jest odpowiednim dyplomem:

- **cykl pierwszy** jest to podstawowy kurs wstępny, dostępny dla osób posiadających dyplom ukończenia szkoły średniej wyższej („*backalauréat*”). Dwuletni kurs kończy się Dyplomem ogólnym studiów uniwersyteckich, w którym podany jest ukończony kierunek studiów cyklu pierwszego (DEUG),
- **cykl drugi** jest pogłębieniem edukacji w specyficznych dziedzinach, przeważnie akademickich, czasami zawodowych. Studia trwają 2 lata, czasami 3 lata. Można je podjąć po otrzymaniu dyplomu (DEUG).

Istnieje kilka rodzajów kursów:

- 1) **tradycyjne studia akademickie** prowadzące do uzyskania dyplomu licencjata (DEUG + 1 rok studiów), a następnie uzyskanie dyplomu magisterskiego (1 rok nauki dodatkowo);
- 2) **kształcenie zawodowe** trwające 2 lata, prowadzące do uzyskania dyplomu magistra nauki i techniki (**Maîtrise de Sciences et Techniques – MST**). Studenci kończą naukę uzyskaniem dyplomu z tytułem magistra nauki i techniki (MST) lub magistra nauki i zarządzania (**Maîtrise de Sciences de Gestion – MSG**);
- 3) **3-letnie studia zakończone dyplomem inżyniera.**

- **Trzeci cykl** jest programem nauczania w zaawansowanych specjalizacjach, kształcenie zawiera duży ładunek metodologii naukowej. Ten poziom edukacji wymaga od kandydata roku lub kilku lat przygotowań do podjęcia studiów. Nabór na 3 cykl studiów odbywa się drogą selekcji wśród osób posiadających dyplom magistra, tytuł inżyniera lub inny ekwiwalentny dyplom.

Oferuje się dwa rodzaje kursów:

- 1) **kształcenie zawodowe**, które trwa 1 rok. W ramach nauki obowiązkowe jest odbycie praktyki w określonym przedsiębiorstwie. Ukończenie edukacji wieńczy uzyskanie Dyplomu wyższych studiów specjalistycznych (**Diplôme d'Etudes Supérieures Spécialisées – DESS**),
- 2) **studia doktoranckie** rozpoczynają się 1 rokiem studiów w zakresie metodologii badań. Po roku studiów otrzymuje się Dyplom ukończenia studiów pogłębionych (**Diplome d'Etudes Approfondies – DEA**), następnie student przygotowuje pracę doktorską (zazwyczaj trwa to 3 lata).

Kształcenie w dziedzinie zdrowia (Formations du secteur de la santé)

Czas trwania nauki zależy od kierunku studiów:

- od 8 do 11 lat edukacji zakończone uzyskaniem dyplomu państwowego doktora medycyny (**Diplôme d'Etat de docteur en medecine**),
- od 6 do 9 lat – dyplom doktora chirurgii dentystrycznej (**docteur en chirurgie dentaire**) oraz
- od 6 do 9 lat – dyplom doktora farmacji (**docteur en pharmacie**).

Selekcja na studia odbywa się poprzez egzamin konkursowy po pierwszym roku nauki: liczba studentów dopuszczonych do 2 roku studiów jest określana każdego roku przez ministerstwo.

Na studiach medycznych, stomatologii i farmacji odbywają się egzaminy konkursowe pod koniec 2 cyklu nauki, tzw. cykl internship (dwuletni pobyt i staż w szpitalu), który umożliwia studentom wybór dalszej specjalizacji.

Uniwersyteckie Instytuty Zawodowe (Instituts Universitaires Professionnalisés)

Instytuty tego rodzaju zostały utworzone niedawno. Studenci, którzy ukończyli 1 rok wyższej uczelni mogą kontynuować naukę z tych instytutach. Trzyletni okres nauki poświęcony jest kształceniu zawodowemu. 1/3 programu jest realizowana w środowisku fachowców, włączając w cykl szkolenia również wprowadzenie do badań naukowych. Obowiązkowa jest praktyczna znajomość dwóch języków obcych.

Instytuty Nauk Politycznych (Instituts d'Etudies Politiques – IEP)

Instytuty Nauk Politycznych istnieją na wielu francuskich uniwersytetach, na których cieszą się dużą autonomią. Studentom proponuje się tu urozmaicone i różnorodne wykłady ze szczególnym skoncentrowaniem się na naukach politycznych, historii, socjologii, prawie, stosunkach międzynarodowych i ekono-

mii. Przyjęcia do instytutów odbywają się na podstawie konkursów. Studia trwają 3 lata. Po pierwszym roku nauki, na którym prowadzone są wykłady z różnych przedmiotów studenci wybierają następujące specjalizacje: służba publiczna, ekonomia i finanse, ekonomia i polityka społeczna, stosunki międzynarodowe.

Wyższe Szkoły Pedagogiczne (Instituts Universitaires de Formation des Maitres – IUFM)

Są to studia dla osób posiadających dyplom licencjacki (licence = DEUG + 1 rok studiów), które pragną ubiegać się w publicznym egzaminie konkursowym o uprawnienia do nauczania na poziomie podstawowym lub średnim. Okres przygotowawczy do egzaminu trwa 1 rok. Po zdaniu egzaminów końcowych Wyższe Szkoły Pedagogiczne (IUFM) organizują dla absolwentów jednoroczne praktyki zawodowe.

• Szkoły wyższe (Les grandes ecoles)

Wszystkie wyższe szkoły zapewniają wysoki poziom nauczania i szkolenia, najczęściej zawodowego, ale także w niektórych przypadkach na poziomie akademickim.

Przyjęcie do tego typu szkół następuje po zdaniu bardzo elitarnych konkursowych egzaminów, dostępnych dla studentów, którzy ukończyli klasy przygotowawcze (CPGE) oraz dla tych, którzy posiadają dyplom francuski lub zagraniczny stwierdzający ukończenie przynajmniej 2 lat na wyższych uczelniach.

Klasy przygotowawcze do szkół wyższych (Classes Préparatoires aux Grandes Ecoles – Lycées – CPGE) są prowadzone w niektórych szkołach średnich (na poziomie liceum). Prowadzą one intensywne kształcenie, przeważnie teoretyczne nastawione na przygotowanie studentów do przystąpienia do egzaminów wstępnych na wybrane przez nich uczelnie. Nabór do tych szkół odbywa się na drodze konkursów w oparciu o wyniki osiągnięte w szkole.

Postępy w nauce osiągnięte po pierwszym roku studiów w Grand Ecole, sprawdzane są poprzez egzamin konkursowy. Studia trwają 3 lata (4 lata w przypadku studiów weterynaryjnych).

Ukończenie szkół wyższych o charakterze zawodowym udokumentowane jest otrzymaniem następujących dyplomów:

- dyplom inżyniera,
- dyplom ukończenia wyższej szkoły biznesu,
- dyplom chirurga weterynarii.

Wyższe szkoły na poziomie akademickim nazywane są Ecoles Normales Supérieures. Oferują one uprzywilejowaną ścieżkę nauki na wysokim poziomie teoretycznym oraz badawczym w następujących dziedzinach: nauki przyrodnicze, literatura, technika oraz pedagogika.

• **Szkoły Sztuk Pięknych i Architektury (Les Ecoles d'Art et d'Architecture)**

Edukacja w zakresie **sztuk pięknych** (artystyczna) jest prowadzona w liceach plastycznych i uniwersytetach (lycées, universities), które podlegają Ministerstwu Edukacji Narodowej oraz w innych instytucjach takich jak np. szkoły sztuk pięknych i konserwatoria, które podlegają Ministerstwu Kultury. Nabór do tych szkół jest zawsze bardzo selektywny. Program nauczania obejmuje dużą różnorodność przedmiotów odzwierciedlających różne dziedziny artystyczne.

Architekturę można studiować w wyspecjalizowanych autonomicznych szkołach dla architektów. Dostęp (selektywny) możliwy jest dla osób posiadających świadectwo ukończenia szkoły średniej wyższej, tzw. „baccalauréat”. Zakłada się, że studia powinny trwać 5 lat, lecz najczęściej trwają dodatkowo jeszcze przez kolejny rok lub dwa.

B.5.2. Możliwości przenoszenia się z jednej uczelni na drugą

We Francji istnieje wiele możliwości przenoszenia się na wydziały innych uczelni. Jest to jednak zawsze związane z ponownym przystąpieniem do konkursowych egzaminów na obrany inny kierunek lub kontynuowania nauki na analogicznym wydziale innej uczelni.

Najczęściej spotyka się:

- przeniesienia studentów z 2 lub 4 roku Uniwersytetów na wydziały Wyższych Szkół (Grandes ecoles),
- przeniesienia z klasy przygotowawczej Wyższej szkoły (Grandes ecoles) na 3 rok Uniwersytetu,
- przeniesienia z Wyższej szkoły (Grandes ecoles) na studia podyplomowe na Uniwersytecie.

B.5.3. Studenci zagraniczni

Procedura przyjmowania obcokrajowców na studia na wszystkich wyższych uczelniach we Francji jest zupełnie odmienna od stosowanej wobec rodowitych Francuzów i zależy od indywidualnych kwalifikacji kandydata.

• **Przyjęcie kandydata na pierwszy cykl studiów uniwersyteckich (pierwsze dwa lata studiów)**

Osoby posiadające dyplom ukończenia średniej szkoły wyższej (liceum) muszą się zwrócić z prośbą o przesłanie formularza zgłoszeniowego na studia do Służb Konsularnych ds. Kultury przy Ambasadzie Francji w terminie poprzedzającym rok akademicki, tj. pomiędzy 15 listopada a 15 stycznia. Formularz ten należy wypełnić i odesłać do Ambasady przed pierwszym lutego. Kandydat wybiera dwa uniwersytety i/lub kursy szkoleniowe w kolejności zgodnej ze swoimi preferencjami.

Kandydatów już przebywających we Francji obowiązuje tryb tzw. Podania o warunkowe przyjęcie (Prior Admission Application). Składają oni wnioski bezpośrednio w tej uczelni, na którą chcą się dostać.

Osoby, które postępują zgodnie z procedurą przyjęć na wyższe uczelnie otrzymują zawiadomienie o przystąpieniu do egzaminu z języka francuskiego. Wynik egzaminu z języka oraz formularz zgłoszeniowy są przesyłane na odpowiedni wydział Uniwersytetu w terminie 1–15 marca.

W kwietniu pierwszy z wymienionych przez kandydata uniwersytet jest zobowiązany przesłać odpowiedź na zgłoszenie. W przypadku odmowy przyjęcia na uczelnię formularz zgłoszeniowy zostaje przesłany do uniwersytetu wymienionego przez kandydata na drugim miejscu. Uczelnia ta przesyła odpowiedź około 15 maja.

Studenci, którzy zostali przyjęci na studia uniwersyteckie, muszą potwierdzić swoje zgłoszenie przed 31 lipca.

W przypadku odmowy przez obydwie uniwersytety oraz uzyskania z egzaminu z języka francuskiego oceny równej 10/20 lub wyższej niż wymieniona, student/ka może zwrócić się do Ministerstwa Edukacji Narodowej (DAIES-61-65 rue Dutot-75732 Paryż Cédex 15) z prośbą o ponowne rozpatrzenie i rozwiązanie tego problemu. Wniosek ten musi być wystosowany przed 10 lipca.

Niektóre grupy kandydatów obcokrajowców są zwolnione z powyższej procedury i mogą składać podania bezpośrednio na uniwersytety. Są to w szczególności polityczni uchodźcy, dzieci dyplomatów oraz studenci z Niemiec pod warunkiem, że ukończyli dodatkowo w szkole średniej kurs języka francuskiego.

• Przyjęcia kandydatów na inne wyższe uczelnie

W celu dostania się na drugi i trzeci cykl nauki uniwersyteckiej, na wydziały Instytutu Nauk Politycznych oraz Uniwersyteckich Instytutów Zawodowych kandydaci zwracają się bezpośrednio do uczelni bądź instytucji z pisemnym wnioskiem przesyłanym do sekretariatu wydziału danego kierunku studiów.

Szkoły wyższe: zgłoszenie bezpośrednio do instytutu.

Klasy przygotowawcze: zgłoszenie do instytutu oraz jednocześnie do Rektora odpowiedniego dystryktu edukacyjnego (Centrum Informacji i Poradnictwa Dystryktu Edukacyjnego).

B.6. EDUKACJA I SZKOLENIA ZAWODOWE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH FIZYCZNIE I UMYSŁOWO

B.6.1. Poradnictwo zawodowe i wsparcie finansowe dla osób ze specjalnymi potrzebami

W każdym departamencie działają dwie instytucje odpowiedzialne za doradztwo i pomoc finansową osobom ze specjalnymi potrzebami:

- **Okręgowa Komisja ds. Edukacji Specjalnej (CDES – Commissions Departementales de L'Education Speciale)**, która zajmuje się młodzieżą do lat 20 niepełnosprawną fizycznie i umysłowo,
- **Komisja COTOREP – Commissions Techniques d'Orientation et de Reclassement Professionnel** – zajmująca dorosłymi osobami niepełnosprawnymi.

B.6.2. Usługi edukacyjne dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami

Na każdym poziomie obowiązkowej nauki w ramach narodowego systemu szkolnictwa istnieją:

- **Służby ds. prewencji i adaptacji.** Ich głównym zadaniem jest umożliwienie uczniom posiadającym specjalne potrzeby podjęcie nauki w normalnych szkołach i klasach;
- **Szkoły specjalne** dla uczniów niesprawnych fizycznie i umysłowo.

Dodatkowo sektory: społeczny i zdrowia służą pomocą niepełnosprawnym w diagnostyce i prewencji, w prowadzeniu nauki w domu ucznia oraz sprawują opiekę nad takim uczniem bezpośrednio w jego domu. Zajmują się również ich edukacją i szkoleniami zawodowymi.

B.6.3. Źródła informacji o kształceniu i szkoleniach zawodowych

- Departament dla niepełnosprawnych (Secrétariat d'Etat aux personnes handicapées),
- Krajowe Zawodowe Centrum studiów i badań nad niepełnosprawnymi (Centre technique national d'études et de recherches sur les handicaps et les inadaptations),
- Usługi rehabilitacyjne ONISEP-u (Service Réadaptation de l'ONISEP),
- Wyspecjalizowany oddział Centrum Informacji i Poradnictwa Zawodowego (CIO) – (75013 Paryż).

B.7. NAUCZANIE NA ODLEGŁOŚĆ (FORMATION À DISTANCE)

- **Krajowe Centrum Kształcenia na Odległość (Le Centre National d'Enseignement à Distance – CNED)**

Krajowe Centrum Kształcenia na Odległość (CNED) podległe Ministerstwu Edukacji Narodowej jest pierwszą tego typu instytucją w krajach francuskojęzycznych. W Centrum zarejestrowanych jest 450 000 studentów, którym umożliwia się szeroki zakres nauczania korespondencyjnego. Wśród 450 000 korzystających z tej formy kształcenia 80% uczących się stanowią dorośli, a 30 000 z nich mieszka za granicą. Narodowe Centrum Kształcenia Korespondencyjnego (CNED) udostępnia swoim studentom tradycyjne drukowane materiały i pomoce naukowe oraz umożliwia korzystanie z szerokiej oferty mediów: audio i kasety wideo, multimedia, interaktywne audycje TV. Centrum posiada dwie strony internetowe: www.cned.fr oraz www.Campus.electronique.fr. CNED ma do zaoferowania ponad 3 000 modułów szkoleniowych dla początkujących lub kontynuujących naukę na wszystkich poziomach nauczania. Edukacja obejmuje wiele dziedzin wiedzy i umożliwia kontynuowanie szkolenia zawodowego, np. doksztalcanie na poziomie wyższym lub nauczanie języków obcych itp.

- **Uniwersyteckie Centrum Kształcenia Korespondencyjnego (Les Centres de Télé-enseignement Universitaire – CTU)**

Międzyuczelniana Federacja ds. kształcenia korespondencyjnego obejmuje 21 uniwersytetów, w których działają takie centra. Studenci korzystający z tej formy szkolnictwa wyższego otrzymują po zdaniu egzaminów końcowych większość dyplomów 1 cyklu akademickiego (DEUG/Dyplom ukończenia uniwersyteckich studiów ogólnokształcących), wiele dyplomów 2 cyklu (licencjat i magisterium) oraz niektóre dyplomy ukończenia studiów podyplomowych.

- **Krajowe Centrum Kształcenia i Szkolenia Korespondencyjnego (Centre national d'enseignement et de formation à distance – CNEFAD)**

Stowarzyszenie ds. szkolenia zawodowego dla dorosłych (AFPA) (patrz § C.3) prowadzi w ramach kształcenia korespondencyjnego naukę różnych przedmiotów akademickich i szkolenia zawodowe (AFPA-CNEFAD). Kursy (około 80) łączą zarówno szkolenia na poziomie akademickim, jak i zawodowym. Zasięg działalności Narodowego Centrum Kształcenia i Szkolenia Korespondencyjnego (CNEFAD) jest rozszerzany i nowe ośrodki są tworzone w różnych regionach kraju.

- **Instytucje prywatne**

Istnieje wiele takich instytucji. Ich poziom nauczania jest bardzo różny. Fakt ten jest spowodowany niezbyt rygorystycznymi przepisami prawnymi w tej

dziejnie. Informacje o prywatnych instytucjach można uzyskać w Narodowym Zrzeszeniu Prywatnych Instytucji ds. Kształcenia na Odległość (CHANED), do którego należy około 20 instytucji.

B.8. NAUCZANIE JĘZYKA CUDZOZIEMCÓW

W sprawach zapisów cudzoziemców na wyższe uczelnie patrz § B.5.3.8.

B.8.1. Nauczanie języka francuskiego

Zarówno we Francji, jak i za granicą istnieje wiele możliwości doskonalenia języka francuskiego. Za granicą, oprócz szkół nauczania języka francuskiego, które tworzone są przez różne kraje, kursy prowadzone są również przez sieć francuskich Stowarzyszeń **Alliances Françaises** oraz Instytuty i Ośrodki Kultury Francuskiej.

We Francji istnieje wiele takich ośrodków. Spis instytucji prowadzących kursy w różnych regionach Francji można otrzymać w Regionalnych Centrach ds. kształcenia akademickiego i szkolnego (Centre Régionaux des Oeuvres Universitaires et Scolaires – ROUS).

Cudzoziemcy otrzymują następujące dyplomy ukończenia kursów języka francuskiego:

- Dyplom ukończenia podstawowego kursu języka francuskiego (Le Diplôme Elementaire de Langue Française – DELF).
- Dyplom ukończenia zaawansowanego kursu języka francuskiego (DALF).

B.8.2. Nauczanie i szkolenie w zakresie innych języków obcych

• W szkołach podstawowych i średnich

W celu umożliwienia cudzoziemcom kształcenia się w ramach francuskiego systemu edukacyjnego oraz otwarcia drogi powrotu studentów do swojej ojczyzny po skończonej edukacji we Francji zostały utworzone międzynarodowe oddziały w collèges i lyceés. Kształcenie odbywa się równolegle w języku francuskim, jak i odpowiednim obcym języku zgodnie z narodowością studentów (język i literatura, historia). Dla obcokrajowców porozumiewających się swoim językiem język francuski traktowany jest jako język obcy. Prowadzi to do umożliwienia im stopniowego korzystania z nauki w klasach przeznaczonych dla rodowitych Francuzów. W 18 Gimnazjach i 15 Liceach utworzono międzynarodowe oddziały, np. istnieje francusko-niemieckie liceum pod Paryżem.

We Francji powstało wiele szkół z językami obcymi prowadzonych przez prywatne instytucje (np. utworzono szkoły francusko-angielskie, francusko-amerykańskie, francusko-szwedzkie). Większość z nich zlokalizowana jest w dużych miastach, szczególnie w obrębie Paryża.

- **W szkołach wyższych**

We Francji nie istnieje żadna uczelnia, która prowadziłaby wykłady w językach obcych. Zajęcia na niektórych uniwersytetach i w szkołach wyższych (biznes i szkoły techniczne) oraz kursy i szkolenia są prowadzone w języku obcym i umożliwiają ukończenie nauki cudzoziemcom. W efekcie otrzymują oni dwa dyplomy. Jest to część oficjalnego toku studiów w ramach francuskiego systemu edukacji.

Jedynymi dyplomami, które mogą zostać wystawione w języku angielskim, jest MBA – magisterium w dziedzinie zarządzania. Niektóre Prywatne Szkoły Biznesu prowadzą zajęcia w języku angielskim, co umożliwi studentom ewentualne przeniesienie się na wydziały uniwersytetów amerykańskich.

C. KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE DOROSŁYCH

C.1. EDUKACJA OGÓLNA

- **Zindywidualizowane warsztaty pedagogiczne (Les Ateliers Pédagogiques Personnalisés – APP)**

APP dają możliwość zdobycia wykształcenia ogólnego w zakresie podstawowych przedmiotów szkolnych (głównie w zakresie języka francuskiego i matematyki) słuchaczom posiadającym niski poziom wykształcenia. Edukacja opiera się w zasadzie na samokształceniu oraz indywidualnym toku nauczania. Kursy – w każdym ośrodku tanie, a dla pewnych grup słuchaczy bezpłatne – przygotowują słuchaczy do podejścia do konkursowych egzaminów na wyższe uczelnie zawodowe oraz umożliwiają podjęcie pracy na niższych stanowiskach pedagogicznych.

- **Szkoły wieczorowe i/lub sobotnie organizowane przez Stowarzyszenie Publicznych Szkół Zawodowych (GRETA) istniejące przy niektórych instytucjach edukacyjnych (patrz § C.3)**

Warunki nauczania na tym poziomie różnią się bardzo w zależności od tego, w którym mieście są organizowane.

- **Kursy przygotowawcze do egzaminu i uzyskania zaświadczenia umożliwiającego dostanie się na studia uniwersyteckie (DAEU) (patrz § C.2.1).**

Są prowadzone przez większość uniwersytetów w zorganizowanych klasach wieczorowych trwających przez cały rok akademicki lub na intensywnych kursach przygotowawczych.

C.2. DOSTĘP DO SZKÓŁ WYŻSZYCH

C.2.1. Specjalne kursy i procedury umożliwiające dostanie się na wyższą uczelnię

- **Dyplom upoważniający do podjęcia studiów – (Diplôme d'accès aux Etudes Universitaires – DAEU)**

Jest on odpowiednikiem świadectwa dojrzałości. Upoważnia do podjęcia studiów zarówno na Uniwersytecie, jak i w innych uczelniach takich, jak np. BTS (Dyplom Starszego Technika) i DU (Dyplomy Uniwersyteckie). Okres przygotowawczy trwa 1 rok. Na kursy przygotowawcze mogą uczęszczać kandydaci, którzy ukończyli 24 lata lub mają przynajmniej 20 lat i dwuletni staż zawodowy.

Opcja A – jest podstawą do ubiegania się na studia, najczęściej w dziedzinie literatury, nauk społecznych i ekonomii. Jest najbardziej popularna wśród kandydatów.

Opcja B – przygotowuje do podjęcia studiów w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych.

DAEU (dyplom upoważniający do rozpoczęcia studiów wyższych) – do jego uzyskania można szkolić się przez okres maksymalnie 5-letni, można go zdobyć na większości uniwersytetów. Zajęcia prowadzone są w postaci kursów wieczorowych, sobotnich lub sesji intensywnych.

- **Zatwierdzanie doświadczeń zawodowych**

Istnieje możliwość uznania zdobytych w trakcie pracy osiągnięć oraz umiejętności bez konieczności podejmowania dodatkowego szkolenia w tym kierunku.

Od 1985 roku przepisy prawne zezwalają uniwersytetom na przyjmowanie na studia osób, które nie posiadają odpowiednich kwalifikacji wymaganych na danym stanowisku, ale jednocześnie ich doświadczenia zawodowe i umiejętności sprzyjają uzupełnianiu braków. Decyzje o przyjęciu są podejmowane przez Radę Pedagogiczną i rozpatrywane indywidualnie.

Niektórzy kandydaci na studia mogą być częściowo zwolnieni z niektórych form podnoszenia kwalifikacji zawodowych na wszystkich poziomach. Podstawą do takiej decyzji są doświadczenia zawodowe zdobyte w trakcie wykonywania zawodu. Komisja egzaminacyjna podejmuje taką decyzję po przeanalizowaniu CV kandydata.

C.2.2. Studia wyższe dla dorosłych

- **Krajowe Konserwatorium Sztuki i Rzemiosła (Conservatoire National des Arts et Métiers – CNAM)**

Duże publiczne wyższe uczelnie techniczne dla dorosłych (CNAM) mają ponad 50 edukacyjnych ośrodków na terenie całej Francji. Proponują one wzorcowe kursy wieczorowe i sobotnie dla pracujących. Kursy te umożliwiają studentom zdobycie dyplomów na wszystkich poziomach, dochodząc nawet do dyplomu doktoranckiego. W przypadku wysyłania kandydata na studia uzupełniające brane są pod uwagę doświadczenia wyniesione z pracy zawodowej. CNAM organizuje także ustawiczne kursy szkoleniowe dla pracowników.

- **Kursy wieczorowe lub sobotnie prowadzone na niektórych uniwersytetach lub IUT (Uniwersyteckie Instytuty Techniczne)**

Kursy te generalnie zarezerwowane są dla ludzi aktywnych zawodowo. Umożliwiają kandydatom podjęcie dalszej nauki w ramach 1 cyklu akademickiego i uzyskanie dyplomów zawodowych. W niektórych przypadkach uczestnik kursu jest przygotowany do zdobycia licencjatu lub znacznie rzadziej dyplomu magistra.

C.3. KSZTAŁCENIE ZAWODOWE DOROSŁYCH

Francuskie zakłady pracy zatrudniające więcej niż 10 pracowników przeznaczają przeciętnie 3,3% wynagrodzeń na rzecz szkolenia swojego personelu, jest to kwota wyższa, niż przewidują przepisy prawne (=1,5%). Pracownicy przedsiębiorstw przeważnie wysyłani są na różnego rodzaju kursy do instytucji zewnętrznych prowadzących szkolenia.

Rynek kształcenia ustawicznego jest bardzo zróżnicowany i podzielony na sektor publiczny i prywatny. Wiele z tych instytucji – a szczególnie wszystkie instytucje publiczne – prowadzi zarówno szkolenia dla pracowników w imieniu pracodawcy, jak i szkolenia dla specyficznych grup adresatów, np. poszukujących pracy, pracowników przeznaczonych do zwolnienia, młodzieży bez kwalifikacji zawodowych itp.

- **Publiczne Instytucje ds. szkolenia**

- **AFPA – Stowarzyszenie ds. Szkolenia Zawodowego Dorosłych**

- AFPA jest pierwszą tego typu instytucją we Francji. Prowadzi ponad 200 centrów szkoleniowych. Wydaje własne dyplomy, uznawane za równoprawne z dyplomami wydawanymi przez szkoły podległe Ministerstwu Edukacji Narodowej. Zakres możliwych do uzyskania kwalifikacji od robotnika wykwalifikowanego po technika. Ośrodki badań psychometrycznych AFPA prowadzą poradnictwo zawodowe dla dorosłych.

- **GRETA – Stowarzyszenie publicznych szkół zawodowych**

- Wyższe techniczne szkoły średnie i szkoły zawodowe (Liceum techniczne i Liceum zawodowe) należą do Stowarzyszenia GRETA. Organizują szkolenia dla dorosłych. Czynnie działają w dziedzinie organizowania ustawicznego kształcenia osób aktywnych zawodowo.

- **CNAM – Krajowe Konserwatorium Sztuk Pięknych i Rzemiosła**

- Kursy prowadzone są w godzinach pracy i przybierają formę ustawicznego kształcenia. Jeśli jednak kursy te są podejmowane przez uczestników w ich własnym czasie, po godzinach pracy noszą nazwę *rozwoju indywidualnego* (promotion sociale) (patrz § C.2.2).

- **Prywatne instytucje szkoleniowe**

- Generalnie specjalizują się w prowadzeniu szkoleń w różnych dziedzinach zawodowych. Informacje dotyczące kształcenia można uzyskać w Centrum Informacyjnym (Centre Inffo) oraz w sieci CARIF (patrz C.5).

C.4. MOŻLIWOŚCI URLOPU SZKOLENIOWEGO

Indywidualny urlop szkoleniowy (Congè Individuel de Formation – CIF)

CIF jest legalnie uznawany przez prawo we Francji. Umożliwia on osobom zatrudnionym dokonanie wyboru odpowiedniego kursu i uczęszczanie na zajęcia w godzinach pracy co nie powoduje zmniejszenia wynagrodzenia.

Pracownicy z prywatnego sektora mogą również korzystać z tej możliwości, pod warunkiem że są zatrudnieni przez 24 miesiące i minimum 12 osób w zakładzie pracuje w czasie, gdy szkolący się pracownik korzysta z urlopu szkoleniowego. Maksymalny czas trwania szkolenia to 1 rok w przypadku kursu w pełnym wymiarze godzin lub 1200 godzin w przypadku szkolenia krótkoterminowego. Jedna osoba może korzystać z urlopu CIF więcej niż jeden raz w czasie trwania nauki, lecz między jednym a drugim urlopem musi istnieć przerwa przynajmniej 6 miesięcy.

- **Zasilek na podnoszenie kwalifikacji poprzez szkolenia (l'Allocation Formation Reclassement)**

Zasilek ten może zostać wypłacony osobie poszukującej pracy z zasiłku dla bezrobotnych na udział w kursie szkoleniowym. Jednak okres opłacanego szkolenia ogranicza się do czasu pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

- **Inne formy płatnego urlopu**

Z innych form płatnych urlopów można skorzystać w szczególnych przypadkach (np. na wykonanie bilansu kompetencji) lub dostępne są one tylko dla pewnych kategorii osób (młodzi pracownicy, przedstawiciele Związku Zawodowego...).

C.5. GŁÓWNE ŹRÓDŁA INFORMACJI

- **W skali krajowej:** Centrum Informacji (Centre INFFO),
- **Na poziomie regionalnym:** Sieć CARIF – Centrum Promocji i Zasobów Informacji o Szkoleniach,
 - Rektorat – lokalne władze dla regionu szkoleniowego Ministerstwa Edukacji Narodowej,
 - Delegatura ds. kształcenia ustawicznego (DAFCO).

D. USŁUGI W ZAKRESIE PORADNICTWA ZAWODOWEGO

D.1. SŁUŻBY PORADNICTWA ZAWODOWEGO I PRAKTYCY PORADNICTWA

Zestawienie Służb Poradnictwa Zawodowego dostępnych na terytorium kraju

Nazwa instytucji	Ministerstwo	Grupy docelowe	Główne działania	Kwalifikacje doradców
CIO Centra Informacji i Poradnictwa (ponad 500 centrów i 5000 doradców zawodowych).	Ministerstwo Edukacji Narodowej, Departament Edukacji, Szkolnictwa Wyższego i Badań	– uczniowie szkół średnich (gimnazjum i liceum) – ich rodzice, – studenci szkół wyższych – dorośli	w CIO: recepcja, dokumentacja, informacje i porady w Gimnazjum oraz Liceum: informacje, indywidualne doradztwo, porady grupowe, współpraca z personelem pedagogicznym	Doradcy zawodowi: psychologowie poradnictwa zawodowego posiadający linencjat (3 lata) w zakresie psychologii, dodatkowo ukończony 2-letni kurs na poziomie akademickim
CIDJ Centrum Informacji i Dokumentacji Młodzieży	Ministerstwo Młodzieży i Sportu	Młodzi ludzie	Dokumentacja, szybka informacja na różne tematy, w tym kursy szkoleniowe i zawodowe	Dokumentaliści, personel recepcji
SCUIO Centra Ogólnych Informacji Uniwersyteckich i Poradnictwa Zawodowego (znajdują się we wszystkich uniwersytetach)	Ministerstwo Edukacji Narodowej, Szkolnictwa Wyższego i Badań	studenci	Recepcja, dokumentacja, informacja, doradztwo	Doradcy-psychologowie na pół etatu (patrz CIO) pracownicy rekrutowani przez Uniwersytet
Lokalne Misje (485) oraz PAIO (380)		Młodzież w wieku 16–25 lat, która opuściła system edukacyjny bez kwalifikacji zawodowych	Pomoc w zawodowej i społecznej integracji, poradnictwo	Zróźnicowany personel często z wysokimi kwalifikacjami

Nazwa instytucji	Ministerstwo	Grupy docelowe	Główne działania	Kwalifikacje doradców
ANPE Krajowa Agencja ds. Zatrudnienia (800 lokalnych gencji)	Ministerstwo Zatrudnienia i Solidarności	Dorośli, poszukujący pracy, poszukujący awansu zawodowego	Pośrednictwo pracy, informacja, dokumentacja, poradnictwo, sesje poradnictwa	Doradcy i główni doradcy rekrutowani na drodze konkursu i szkoleni przez urzędy pracy
AFPA Stowarzyszenie ds. Szkolnictwa Zawodowego Dorosłych (164 punkty przyjęć)	Trójstronny Zarząd Podlegający Ministerstwu Pracy i Solidarności	Dorośli	Informacja, dokumentacja, pośrednictwo w zakresie szkolenia, poradnictwo	Wykwalifikowani psychologowie
APEC Stowarzyszenie ds. zatrudnienia kadr kierowniczych	Stowarzyszenie finansowane ze składek menedżerów i zarządzane przez radę dyrektorów	Menedżerowie i młodzi ludzie posiadający dyplom uniwersytecki co najmniej na poziomie magistra (licencjat + 1 rok studiów) Pracodawcy	Informacja, dokumentacja, poradnictwo w zakresie szkolenia dla poszukujących pracy	Wysoki poziom wykształcenia i doświadczenia zawodowego
APECITA Stowarzyszenie ds. Zatrudnienia Kadr Inżynierów i Techników Rolnictwa	Stowarzyszenie, wewnętrzna reprezentacja	Menedżerowie i technicy w dziedzinie rolnictwa, ogrodnictwa, rolno-spożywczej	Informacja, dokumentacja, poradnictwo, pośrednictwo pracy	Wysoki poziom wykształcenia i doświadczenia zawodowego
CIBC Interinstytucjonalne Centrum Bilansu Kompetencji (każdy departament posiada jedno Centrum)	Ministerstwo Zatrudnienia i Solidarności	Osoby aktywne zawodowo, poszukujący pracy	Pogłębiony bilans kompetencji, informacje, poradnictwo	Różnie Personel wydelegowany przez instytucje współtworzące Centra jak też personel rekrutowany do pracy w Centrach

Usługi lokalne

- Miasteczko zawodów (Cité des Métiers)

Mieści się w Paryżu jako część Miasteczka Nauki i Przemysłu (Cité des Sciences et de l'Industrie). Można tam uzyskać materiały i kalendarium wydarzeń w dziedzinie szkolenia i edukacji. Usługi z zakresu poradnictwa są oferowane przez doradców zawodowych reprezentujących różne instytucje: CIO, ANPE, AFPA, CIBC... (patrz powyżej: zestawienie instytucji).

- **MIF** – Domy informacji o szkoleniach (Maisons d'information sur la formation).

W tych „domach” dorośli mogą uzyskać informacje na temat możliwości uczestniczenia w szkoleniach, czasu trwania kursu oraz analizy socjoekonomiczne środowiska lokalnego. Na terenie całej Francji istnieje 30 takich ośrodków.

- **AFIJ – Stowarzyszenie ds. zawodowej integracji absolwentów szkół wyższych (Association pour faciliter l’insertion professionnelle des jeunes diplômés).**

Stowarzyszenie, którego głównym celem jest ułatwienie zawodowej integracji młodych absolwentów po uzyskaniu przez nich dyplomów. Stowarzyszenie posiada kilka filii na terenie Francji.

- **Centra informacji dla kobiet i rodzin (Centres d’Information des Femmes Let de la Famille).**

Znajdują się w licznych miastach. Udzielają informacji o prawach kobiet. Można uzyskać informacje podobne jak w Centre National d’Information et le Documentation des Femmes et des Familles.

D.2. GŁÓWNE ŹRÓDŁA MATERIAŁÓW W ZAKRESIE PORADNICTWA ZAWODOWEGO

Główni wydawcy materiałów w zakresie poradnictwa zawodowego:

- **ONISEP (Office National d’Information sur les Enseignements et les Professions) – Krajowe Biuro Informacji o Edukacji i Zawodach.**

Agencja podlega Ministerstwu Edukacji Narodowej. Wydaje drukiem materiały i dokumenty o zawodach i edukacji, które przeznaczone są zarówno dla ośrodków informacyjnych, osób zajmujących się poradnictwem zawodowym, jak i osób fizycznych. Agencja posiada sieć „regionalnych przedstawicielstw”, które również wydają drukiem materiały dostępne we wszystkich instytucjach edukacyjnych. Niektóre materiały („miniprzewodniki”) są bezpłatnie rozprowadzane wśród uczniów, inne są dostępne w punktach sprzedaży ONISEP lub w sprzedaży wysyłkowej.

- **CIDJ – Centrum Informacji i Dokumentacji Młodzieży**

Wydaje materiały przeznaczone dla młodzieży oraz dla profesjonalistów. Materiały te dotyczą kwestii interesujących młodzież, wśród nich są również publikacje dotyczące kształcenia i zawodów.

- **Centrum Informacji (Centre INFFO) oraz sieć CARIF – Centrum Informacji o Kształceniu Ustawicznym**

Centrum Informacji wydaje drukiem i upowszechnia informacje na poziomie krajowym w dziedzinie kształcenia zawodowego. Wydaje periodyki oraz specjalistyczne publikacje przeznaczone dla profesjonalistów.

CARIF – zbiera i koordynuje informacje na poziomie regionalnym.

- **ANPE – Narodowa Agencja ds. Zatrudnienia**

ANPE opracowuje i wydaje publikację ROME (Repertoire Opérationnel des Métiers et des Emplois) – wyczerpujący katalog zawodów z dokładnymi opisami i różnymi wariantami zatrudnienia.

Inne organizacje, np. APEC, AFPA itd. także publikują materiały informacyjne (patrz tabela: Zestawienie Służb Poradnictwa Zawodowego).

Inne wydawnictwa (lista nie jest wyczerpująca):

- **L'ETUDIANT** – miesięcznik; wydaje również specjalistyczne przewodniki o szkolnictwie wyższym
27, rue du Chemin Vert
75443 PARIS Cédex 11
- **LE MONDE DE L'EDUCATION** – specjalistyczny miesięcznik dla profesjonalistów z dziedziny edukacji i przewodniki o szkolnictwie wyższym.
- **GUIDES GO** – rocznik, przewodnik o możliwościach kariery zawodowej dla absolwentów, według sektorów
EFC/Diffusion BORDAS
28, rue de la Trémoille
75080 PARIS
(EFC – Editions Formation Carriers)
- **ORIENTATIONS SERVICE:** wykaz szkół i specjalistycznych kursów szkolnictwa wyższego.
IDECOM
9, rue de Vézelay
75008 PARIS

D.3. INSTYTUCJE KSZTAŁCĄCE I BADAWCZE NA POTRZEBY PORADNICTWA ZAWODOWEGO

We Francji istnieją trzy centra odpowiedzialne za kształcenie zawodowe dla „Doradców-Psychologów poradnictwa zawodowego”. Podlegają one Ministerstwu Edukacji Narodowej. Nauka trwa 2 lata. Na kursy mogą uczęszczać tylko te osoby, które zdały konkursowy egzamin wstępny i posiadają licencjat (3 lata) z psychologii.

- **INETOP** (Institut National d'Etude du Travail et d'Orientation Professionnelle) – Krajowy Instytut Studiów nad Pracą i Orientacją Zawodową,
- **COP** – Centrum szkoleniowe dla doradców-psychologów orientacji zawodowej – Uniwersytet w Lille 3) (Centre de formation des COP – Université Lille 3).

- **COP** – Centrum Szkoleniowe dla doradców-psychologów orientacji zawodowej (Uniwersytet Prowansalski).

Praktycy zatrudnieni w różnego rodzaju służbach mogą uzyskać różne dyplomy. Większość z nich studiowało na uniwersytecie, specjalizując się w takich dziedzinach jak nauki społeczne i psychologia. Niektórzy pochodzą ze świata biznesu.

D.4. STOWARZYSZENIE FRANCUSKICH PSYCHOLOGÓW-DORADCÓW ORIENTACJI ZAWODOWEJ (ASSOCIATION DES CONSEILLERS D'ORIENTATION – PSYCHOLOGUES DE FRANCE – ACOP)

ACOP France
41, rue Gay Lussac
75005 PARIS

Stowarzyszenie składa się z psychologów-doradców ds. orientacji zawodowej Ministerstwa Edukacji Narodowej. Celem Stowarzyszenia jest promocja profesjonalnych interesów doradców ds. orientacji i informacji zawodowej. Wydaje ono naukowy i profesjonalny kwartalnik oraz biuletyn dla członków Stowarzyszenia.

Trouver-créer
14, rue Antoine Dumont
69008 Lyon
33 (0)4 72 71 66 75

Stowarzyszenie służy pomocą praktykom w zakresie poradnictwa zawodowego w różnych dziedzinach. Głównie zajmuje się rozwojem i rozpowszechnianiem metod służących indywidualnemu rozwojowi zawodowemu (metoda ADVP).

E. ORGANIZACJE ZAANGAŻOWANE W TRANSNARODOWĄ EDUKACJĘ, SZKOLENIA I POŚREDNICTWO PRACY

E.1. INSTYTUCJE KOORDYNUJĄCE PROGRAMY UNII EUROPEJSKIEJ

- **SOCRATES**

Agencja Socrates Francja

- **LEONARDO**

Agencja Leonardo c/o ACFCI

Zgromadzenie Francuskich Izb Handlu i Przemysłu (Assemblée des Cham-
bres Françaises de Commerce et d'Industrie)

45 avenue d'Iena – BP 448.16 – 75769 PARIS Cedex 16

tel.: 33 (0)1 40 69 37 345 – Fax: 33 (0)1 44 17 95 68

e-mail: leonardo@acfc.cci.fr

Punkt kontaktowy ds. szkolnictwa wyższego, sieć konsultantów przedsię-
biorstw, organizacji szkoleniowych.

Agence Leonardo c/o ANPE

Agence Nationale pour l'Emploi – Direction Générale

Immeuble le Galilée-4, rue Galilée – 93198 NOISY LE GRAND Cedex

Tel.: 33 (0)1 49 31 74 70 – Fax: 33 (0)1 43 05 57 72

Punkt kontaktowy dla młodych pracowników i pośrednictwo pracy

Agence Leonardo c/o CEFAR

Centre d'Etudes, de Formation, d'Animation et de Recherche

4, rue Quentin Bauchart – 75008 PARIS

tel.: 33 (0)1 53 67 72 32 – Fax: 33 (0)1 47 23 61 87

Punkt kontaktowy dla organizacji zawodowych, partnerów społecznych, or-
ganizacji budżetowych, przedsiębiorstw, organizacji szkoleniowych.

Agence Leonardo c/o CNOUS

Centre National des Oeuvres Universitaires et Scolaires

Punkt kontaktowy dla instytucji w ramach systemu szkolnego łącznie
z centrami praktycznego szkolenia zawodowego oraz instytucjami dla studentów
ze specjalnymi potrzebami.

Agence Leonardo c/o RACINE

RACINE

Organizacja odpowiedzialna za badania i analizy

- **TEMPUS**
Biuro Tempus we Francji
Krajowe Centrum Wydawnictw Uniwersyteckich i Szkolnych (Centre National des Oeuvres Universitaires et Scolaires)
- **Zatrudnienie – adaptacja (Emploi – Adapt)**
RACINE
- **Młodzież dla Europy (Youth for Europe)**
Agencja Młodzież dla Europy (Agence Jeunesse pour l'Europe)
Krajowy Instytut Młodzieży i Edukacji Popularnej (Institut National de la Jeunesse et de l'Education Populaire)
- **Europejska służba ochotnicza (European voluntary service)**
Krajowy Instytut Młodzieży i Edukacji Powszechnej
Institut National de la Jeunesse et de l'Education Populaire
11 rue Willy Blumenthal –
78160 MARLY LE ROI
Tel. 33(0)1 39 17 27 70
Fax 33(0)1 39 17 27 90

E.2. KRAJOWE PUNKTY KONTAKTOWE SIECI EUROPEJSKIEJ

- **Komisja Europejska (European Commission)**
Źródła o Europie – Centrum Informacji o Europie
(Sources d'Europe – Centre d'Information sur l'Europe)
Le socle de la Grande Arche
92054 PARIS LA DEFENSE Cedex 61
Tel: 33 (0)1 41 25 12 12 – Fax: 33 (0)1 41 25 12 13
- **Publikacje Wspólnoty Europejskiej – Publications des Communautés Eurtopéennes**
Serwis Publikacji Wspólnoty Europejskiej (Service des publications des Communautés Européennes)
Dziennik Urzędowy – Journal Officiel
25, rue Desaix – 75727 PARIS Cedex 15
- **Eurodesk**
Centrum Informacji i Dokumentacji Młodzieży (Centre CIDJ – d'information et de Documentation Jeunesse)

- **Eurydice**
Krajowy Zespół Eurydice (Unité Nationale Eurydice) – Ministerstwo Edukacji Narodowej, Badań i Technologii (Ministère de l'Education Nationale, de la Recherche et de la Technologie – Délégation aux Relations Internationales et à la Coopération (DRIC B1))
- **Cedefop**
Centrum Inffo – Centre Inffo
Tour Europe
Places des Corolles – 92049 PARIS LA DEFENSE 2
Tel: 33 (0)1 45 25 22 22
Fax: 33 (0)1 45 73 74 20
- **Eures**
Krajowa Agencja ds. Zatrudnienia – Departament stosunków międzynarodowych (Agence Nationale pour l'Emploi – Département des relations internationales)
- **Naric**
Ministerstwo Edukacji Narodowej, Badań i Technologii – Przedstawicielstwo Stosunków Międzynarodowych i Kooperacji – Departament spraw międzynarodowych szkolnictwa wyższego (Ministère de l'Education Nationale, de la Recherche et de la Technologie – Délégation aux Relations Internationales et à la Coopération – Département des affaires internationales de l'enseignement supérieur (DRIC B.3)).

F. RYNEK PRACY

F.1. ZAROBKI

F.1.1. Zarobki minimalne

We Francji występują gwarantowane minimalne zarobki, SMIC (Salaire minimum interprofessionnel de croissance, które obowiązują we wszystkich przedsiębiorstwach bez względu na sektor gospodarki narodowej. SMIC jest wynagrodzeniem obliczanym za 1 roboczogodzinę, a jego wysokość jest ustalana na podstawie indeksu cen konsumenckich. Jest ono regulowane corocznie 1 lipca. 1 lipca 1997 roku kwota ta wynosiła 39,43 franków za 1 godzinę, np. miesięczna pensja brutto wynosiła 6663,67 franków za 169 godzin pracy w miesiącu po uprzednim opłaceniu podatku od dochodów i składek socjalnych).

F.1.2. Wynagrodzenia praktykantów i stażystów

Udział młodzieży w szkoleniach zawodowych i innych alternatywnych szkoleniach.

Wynagrodzenie za naukę zawodu w zakładzie pracy jest obliczane na podstawie metody procentowej obowiązującego minimalnego wynagrodzenia (SMIC), a jego wysokość różni się w zależności od wieku osoby uprawnionej do takiego świadczenia.

Tabela 1. Minimalne wynagrodzenie za praktyczną naukę zawodu (% SMIC)

Wiek	Półroczny staż praktyki				
	1	2	3	4	5/6
Poniżej 18 lat	15%	25%	32%	45%	60%
18 do 21 lat	25%	35%	45%	55%	70%
21 do 23 lat	35%	45%	55%	65%	75%
Powyżej 23 lat	45%	55%	65%	75%	75%

Czas spędzony w ośrodku szkoleniowym uprawnia osoby odbywające praktykę do takiego samego wynagrodzenia jak za czas spędzony w zakładzie pracy.

Inne programy szkoleniowe, a w szczególności program „kontrakt kwalifikacji” daje uprawnienia do wynagrodzenia na tych samych warunkach.

Doświadczenie zawodowe w zakładach pracy

Młodzi ludzie, podejmujący praktykę w zakładach pracy, są albo studentami uczelni lub biorą udział w szkoleniu zawodowym. Okres praktyki jest określony w kontrakcie podpisanym przez praktykanta, zakład pracy i organizację

szkoleniową. Okres szkolenia nie uprawnia osoby szkolonej do otrzymania wynagrodzenia. Niemniej jednak pracodawca ma prawo wypłacić szkolącej się osobie bonus (premię) nie przekraczający jednak 30% obowiązującego minimalnego wynagrodzenia (SMIC). Jeśli zakład pracy wypłaci bonus, będzie on traktowany jak wynagrodzenie za pracę i będzie stanowić wkład do krajowego ubezpieczenia i od tej kwoty będzie odprowadzony procent opodatkowania na rzecz ubezpieczenia krajowego.

F.2. SŁUŻBY ZATRUDNIENIA

F.2.1. Publiczne Służby Zatrudnienia

- **ANPE – Krajowa Agencja ds. Zatrudnienia**

ANPE podlega Ministerstwu Zatrudnienia i Solidarności. Poszukującym pracy udzielana jest pomoc w 800 Lokalnych Agencjach Zatrudnienia. W sieci Krajowej Agencji Zatrudnienia pracuje 16 400 agentów ds. zatrudnienia.

ANPE posiada 24 specjalne ośrodki recepcyjne dla menedżerów z tzw. „obszaru zarządzania kadrami” („espace cadres”), jak również świadczące usługi dla przedstawicieli określonych zawodów (np. przemysł rozrywkowy). Oddział ANPE świadczący usługi międzynarodowe mieści się w Paryżu. Udziela informacji o wolnych miejscach pracy. Informacje otrzymywane przez ANPE z sieci EURES przekazywane są do lokalnych agencji.

Oprócz miejsc pracy ANPE oferuje krótkie kursy szkoleniowe, m.in. związane z poszukiwaniem pracy, doradztwem zawodowym i oceną.

ANPE jest odpowiedzialne za dostarczanie informacji o licznych rządowych planach zatrudnienia takich jak refundowane miejsca pracy lub konwencje ds. do kształcania pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach, których celem jest przekwalifikowanie aktywnych zawodowo i większej specjalizacji w zawodzie.

- **UNEDIC i ASSEDIC**

UNEDIC – Krajowe Stowarzyszenie ds. Zatrudnienia w Przemysle i Handlu jest odpowiedzialne za kierowanie systemem zasiłków dla bezrobotnych na skalę krajową. Koordynuje pracę sieci ośrodków regionalnych ASSEDIC (Stowarzyszenie zatrudnienia w przemyśle i handlu), które wypłacają asygnowane fundusze tym bezrobotnym poszukującym pracy, którzy mają odpowiednie kwalifikacje.

UNEDIC i ASSEDIC są niezależnymi stowarzyszeniami, w których zarówno pracodawcy, jak i Związki Zawodowe są reprezentowane na równym poziomie.

Od 1997 roku UNEDIC i ASSEDIC są odpowiedzialne za rejestrację nowych osób poszukujących pracy. Funkcja ta poprzednio była sprawowana przez ANPE.

F.2.2. Inne instytucje zajmujące się zatrudnieniem

• APEC – Stowarzyszenie ds. Zatrudnienia Kadry

Specjalizuje się w udzielaniu pomocy menedżerom w sprawach pośrednictwa pracy. APEC jest organizacją podlegającą indywidualnym przepisom prawnym i finansowaną przez samych menedżerów z funduszy uzyskanych z obowiązkowych składek potrącanych z wynagrodzenia. Aby istniała możliwość korzystania z usług tego stowarzyszenia, muszą oni dokonywać wpłat udziałowych lub legitymować się dyplomem kwalifikacyjnym na poziomie wykonawczym (minimum tytuł mistrzowski /DEUG + 1 rok studiów).

APEC wydaje czasopismo „Le Courier des cadres”, zawierające informacje o wolnych miejscach pracy dla kadry.

• APECITA – Zrzeszenie ds. zatrudnienia kadry inżynierów i techników rolnictwa

APECITA odgrywa taką samą rolę w dziedzinie rolnictwa i żywności.

• Organizacje prywatne

Oprócz agencji ds. czasowego zatrudnienia (patrz § F.3.1) głównymi biurami rekrutacyjnymi dla menedżerów przedsiębiorstw są prywatne agencje zatrudnienia.

F.3. PRACA CZASOWA I SEZONOWA

F.3.1. Praca czasowa

Pracownik podejmujący pracę tymczasową zatrudniony jest na podstawie umowy-kontraktu o pracę podpisanego z agencją ds. zatrudnienia czasowego, np. z ADECCO, KELLY, MANPOWER, RANDSTAD, która jest pracodawcą. Pracownik ten posiada umowę o pracę w przedsiębiorstwie na ściśle określony czas. Przedsiębiorstwo to w zamian podpisuje umowę z agencją, w ramach której zobowiązane jest do płacenia prowizji za usługi świadczone przez agencję.

Przedsiębiorstwa zatrudniają pracowników tymczasowo zarówno w przypadkach choroby lub urlopu pracowników stałych, jak również w celu rekrutacji nowych ludzi i zatrudnienia ich na stałe. W rzeczywistości ta forma zatrudniania pracowników jest powszechnie stosowana: zatrudnienie tymczasowe, po czym następuje zatrudnienie na czas nieokreślony. Każdego roku 200 000 etatów stałych jest zapelnionych przez pracowników tymczasowych.

Śród osób tymczasowo zatrudnionych w 1995 r., 62% znalazło długoterminowe zatrudnienie w 1996 r., z czego 16% posiadało wcześniej umowę o pracę na czas określony (Contrat à durée déterminée – CDD).

F.3.2. Praca sezonowa

Kontrakt zatrudnienia pracowników sezonowych ma wiele różnych form, lecz głównie jest to CDD (umowa na czas określony), która musi zawierać na piśmie uzasadnienie zastosowania tego typu zatrudnienia. Praca sezonowa odnosi się do działań powtarzających się każdego roku mniej więcej w tym samym okresie (np. działania związane z turystyką, prace rolne).

Generalnie maksymalny czas określony w kontrakcie na pracę sezonową wynosi 8 miesięcy. Pracownikom sezonowym, odmiennie niż w przypadku pracowników zatrudnionych na podstawie umowy na czas nieokreślony, nie przysługuje bonus przy wygaśnięciu kontraktu.

Informacje o pracach sezonowych można uzyskać w następujących ośrodkach:

- Centrum Informacji dla Młodzieży,
- Lokalne Centrum dla Niepracujących,
- Federacja Pracodawców Ośrodków Wakacyjnych,
- Dyrekcja Departamentu ds. Rolnictwa,
- Spółdzielnie Rolnicze.

W niektórych regionach ANPE ustala systemy i struktury regulujące zatrudnienie sezonowe.

F.3.3. Staże zawodowe

• Staże dla studentów

Najczęstszą drogą znalezienia miejsca pracy jest dobrowolne zgłoszenie drogą pocztową lub telefonicznie. Niektóre książki adresowe i przedsiębiorstwa telefoniczne (Kompas, Bottin-enterprises...) stanowią dobre źródło informacji i pomocy.

Inne sposoby uzyskania informacji:

- Biura zatrudnienia: ANPE, APEC, APECITA,
 - Izby handlowe i przemysłowe oraz Federacje Pracodawców,
 - Usługi poprzez minitel: zbierają i eksponują oferty dotyczące pracy i nabycia doświadczenia zawodowego. **Dostęp za minimalną opłatą,**
 - W wielu czasopismach, gazetach i magazynach występuje rubryka <praca> (work experience).
- #### • Staże prowadzące do zatrudnienia

Przeznaczone dla poszukujących pracy, którzy mają trudności z wejściem na rynek pracy. Zorganizowane przez ANPE.

ANEKSY

Bibliografia

Bazy danych i materiały multimedialne

Materiały informacyjne

OUI-France

Atlas kształcenia początkowego we Francji

ONISEP

6 dyskieciek z bazą danych dotyczącą początkowego kształcenia i szkolenia

Fiszki z zawodami (wersja CD-ROM)

ONISEP

550 opisanych zawodów z odpowiednimi szkoleniami

Ścieżki zawodowe (Itinéraire pour un métier)

ONISEP

Seria płyt CD-ROM; każda płyta CD-ROM poświęcona jest określonemu zawodowi

Materiały pomagające w wyborze kariery zawodowej

PARADE

Wydawnictwo: Źródła informacji

Program do samobadania oparty na diagnozowaniu zainteresowań.

PLATON II

Program pomocny w identyfikowaniu cech osobowości i ich wpływu na wybór kariery zawodowej. Dystrybucja: ACOFP

PerformanSe Oriente

Jest to system opracowany przez ekspertów, który pozwala na zarysowanie profilu osobowości dzięki wykorzystaniu samooceny

Warsztaty ewaluacyjne

(Ateliers d'évaluation)

Pakiet diagnostyczny tak zaprojektowany, aby dokonać pełnego oszacowania doświadczeń i możliwości. Stosowany przy doborze do szkolenia lub ocenie rezultatów osiągniętych w trakcie szkolenia

Książki, broszury i recenzje

Dla wszystkich zainteresowanych

Jadę do Francji – Je vais en France (CNOUS)

Przewodnik dla cudzoziemców, którzy chcą podjąć studia we Francji. Wydawany w kilku językach.

Wydawnictwo ONISEP publikuje wiele broszur dotyczących zawodów, edukacji i szkoleń, np.:

Après le bac – Réussir ses études

Podstawowe informacje o szkolnictwie wyższym

Le dico des métiers

Słownik zawodów

Premier emploi, relevez le défi

Przewodnik dla młodych osób poszukujących pracy

Guide des opportunités de carrière

Editions Formation Carrières

Przewodnik dla absolwentów szkół wyższych poszukujących pierwszej pracy

L'Etudiant

Miesięcznik dla studentów szkół wyższych.

ONISEP wydaje również specjalistyczne przewodniki.

Publikacje dla profesjonalistów

L'Orientation Scolaire et Professionnelle

Specjalistyczne czasopismo dla doradców zawodowych

Wydawca: INETOP

Fiches métiers pour les professionnels de l'information et de l'orientation

Wydawca: ONISEP

550 zawodów przedstawionych we wszystkich aspektach z podaniem odpowiedniego szkolenia.

ROME – Wykaz prac i zawodów. Wydawany przez ANPE.

Dane społeczne (Données sociales)

Wydawca: INSEE

Nauka wyborów – Nauczyć się – Education des choix – Apprendre à s’orienter

Trouver Créer

Wydawnictwo EAP

Program wyboru kariery zawodowej dla uczniów niższego poziomu szkoły średniej

Powrót Sokratesa... towarzyszenie studentom w osiąganiu sukcesu – Socrate – le retour... Pour accompagner la réussite universitaire et professionnelle des étudiants

D. Gilles, J. Saunier-Cazals, M.J.Vuillermet-Cortot

Trouver Créer

EAP

Program dotyczący wybór kariery zawodowej i motywacji dla studentów szkolnictwa wyższego

Interakcja – Interagir

Editions de septembre: G. Fournier

Dystrybutor: EAP

Twoja droga – Chemin Faisant

M.C. Mouillet, C. Colin

EAP

ADRESY

AFPA – Krajowe Stowarzyszenie ds. Szkolenia Zawodowego Dorosłych

13 Place du Général de Gaulle – F-93108

Montreuil Cedex

tel. +33(0)1 48 70 50 00

fax +33(0)1 48 70 05 79

Kierunek orientacja

tel. +33(0)1 48 70 53 63

ANPE – Narodowa Agencja Zatrudnienia

Direction générale:

4, rue Galilée

93198 NOISY LE GRAND CEDEX

tel. +33(01) 49 31 74 00

ANPE Internationale – Międzynarodowa Agencja ds. Zatrudnienia

69, rue Pigalle

75009 PARIS

tel.: 33 (0)1 44 53 16 16

APEC – Stowarzyszenie Organów Wykonawczych ds. Zatrudnienia

51 boulevard Brune

75689 PARIS Cedex 14

tel: 33 (0)1 40 52 20 00

APECITA – Zrzeszenie ds. zatrudnienia inżynierów i techników zawodowych w rolnictwie

1, rue du Cardinal Mercier

75009 PARIS

tel.: 33 (0)1 44 53 20 20

fax: 33 (0)1 45 26 20 80

Ecole suédoise (Szkoła szwedzka)

9, rue Médéric

75017 PARIS

tel: 33 (0)1 46 22 31 05

Collège et lycée franco-allemand (Francusko-niemiecka szkoła średnia i szkoła wyższa)

Rue Collin Mamet
78530 BUC
tel.: 33 (0)1 39 07 14 20

Nauczanie na Odległość

CNED – Krajowe Centrum Kształcenia na Odległość

Téléport – BP 200
86980 FUTUROSCOPE Cedex
tel.: 05 49 49 94 94

Międzyuczelniana Federacja Kształcenia na Odległość

200 avenue de la République
92001 Nanterre
tel.: (0)1 40 97 75 51

CHANED – Krajowe Zrzeszenie Prywatnych Instytucji ds. Kształcenia

10 impasse Guéméné
75004 PARIS
tel.: 01 40 20 00 99

INFORMACJE i DORADZTWO ZAWODOWE

Centre INFFO – Centrum Rozwoju Informacji o kształceniu ustawicznym

Tour Europe
92049 PARIS LA DEFENSE CEDEX
tel.: 33 (0)1 41 25 22 22

ONISEP – Krajowe Biuro Informacji o Zawodach i Edukacji

12, mail Barthélémy Thimonnier
LOGNES B.P 86
77423 MARNE LA VALLEE CEDEX 2
tel.: 33 (0)1 64 80 35 00

INETOP – Krajowy Instytut Studiów ds. Pracy i Poradnictwa Zawodowego

41, rue Gay Lussac
75005 PARIS
tel.: 33 (0)1 44 10 78 341

**COP (Uniwersytet w Lille 3) – Centrum Szkoleniowe dla Doradców-
-Psychologów Poradnictwa Zawodowego**

Domaine universitaire du Pont de Bois-UFR de psychologie

B.P 149

59653 VILLENEUVE D'ASCQ

tel.: 33 (0)3 20 41 69 04

**COP (Uniwersytet w Prowansji) – Centrum Szkoleniowe dla Doradców-
-Psychologów Poradnictwa Zawodowego**

UFR de psychologie

29, avenue Schuman

13621 AIX EN PROVENCE

tel.: 33 (0)4 42 95 37 00

Miasteczko zawodów – (Cite des Métiers – Cité des sciences et de l'industrie)

30, avenue Corentin Cariou

75019 PARIS

tel.: 33 (0)1 40 05 85 85

**Ministerstwo Zatrudnienia i Solidarności – Delegatura ds. zatrudnienia
i szkolenia zawodowego**

7 square Max Hymans – 75741 PARIS Cedex 15

tel.: 33 (0)1 44 38 38 38

fax: 33 (0)1 44 38 34 06